

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MÜNİB DÎVÂNİ
(KÂLÂYÎ-ZÂDE AHMED)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muzaffer KARATAŞ

VAN-2012

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MÜNİB DÎVÂNİ
(KÂLÂYÎ-ZÂDE AHMED)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Muzaffer KARATAŞ

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Ömer DEMİRBAĞ

VAN-2012

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

TEZ KABUL VE ONAY SAYFASI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan :	İmza:
Üye (Danışman) :	İmza:
Üye :	İmza:
Üye :	İmza:
Üye :	İmza:

ONAY: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / / 2012
Doç.Dr.Zeki TAŞTAN
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	II
KISALTMALAR.....	IV
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	V
GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM: MÜNİB (KÂLÂYÎ-ZÂDE AHMED).....	3
1.1. HAYATI.....	3
1.2. DÎVÂNI.....	6
1.2.1. NAZİM ŞEKİLLERİ.....	7
1.2.1.1. Gazeller	7
1.2.1.2. Kasideler.....	8
1.2.1.3. Şarkı.....	8
1.2.1.4. Müsemmen.....	8
1.2.1.5. Müseddes.....	9
1.2.1.6. Beyitler.....	9
1.2.1.7. Tarihler.....	9
1.2.2. VEZİN.....	10
1.3. ŞÂİRLİĞİ.....	11
II. BÖLÜM: MÜNİB DÎVÂNI	12
3. SONUÇ.....	76
4. KAYNAKLAR.....	77
5. ÖZET.....	79
6. ORJİNAL METİN ÖRNEKLERİ.....	80
7. İNDEKS.....	89

II

ÖNSÖZ

Osmanlı kültürü ve sanatı çok geniş coğrafyada ve uzun bir tarih sürecinde varlığını sürdürmüştür. İsimlerine kaynak ve tezkirelerde az rastlanan, günümüz Türkiye sınırları içinde ve dışında yetişmiş divân şâirleri kültürümüzün önemli parçalarındandır. Bu sebeple divân şâirleri ile ilgili yapılacak çalışmalar, Türk kültür ve sanat dünyası için önem taşımaktadır.

Kültürde esas olan devamlılıktır. Bizim bugün yaşadığımız hayat, bizden öncekilerin yaşadığı ve bizden sonrakilerin de yaşayacağı hayat olacaktır. Edebiyat da bu devamlılıktan nasibini almıştır.

Şâirin, yaşadığı dönem olan XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti ve toplumsal hayatının hemen her aşamasında başlayan çözülme sürecinin yanında divân edebiyatı ve diğer güzel sanatlar alanında da gerileme olduğu söylenebilir.

Yüksek Lisans tezi olarak Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb adlı şâirin Divân'ını seçmemizin sebebi çalışılmamış bir eser olmasıdır. Münîb Divânı adıyla yüksek lisans tezi olarak hazırladığımız bu çalışma, Ahmed Münîb'in hayatını ve Münîb Divânının transkripsiyonlu metnini ihtiva etmektedir. Divân nazım şekillerinin esas alındığı divân tertibiyle düzenlendi. "Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb" ve "Metin" olmak üzere iki bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde şâirin hayatı, eseri ve kişiliği hakkında bilgiler verilmiştir.

Divân'ının içeriği, şekilsel özellikleri ve vezin ile ilgili ayrıntılar da birinci bölümde sunulmuştur. Tüm şiirlerin vezinleri bulunarak şiirlerin başına yazılmış ve her şiire kendi ana başlığı altında numaralar verilmiştir. Divândaki tevhid, na't, münacatlar kaside ana başlığı altında toplanmıştır.

Tarih manzumelerinde düşürülen tarihler, divândaki gibi sağ alt köşeye yazılmıştır. Özellikle divânın hemen başında yer alan tarih metni önemli olduğu düşünülerek çevirisiyle orijinal metni birlikte verilmiştir.

Şâir hakkında bilgiler çok kısıtlı olduğu için şâirin hayatı ve edebi kişiliği divânından hareketle oluşturuldu. Şiirlerde üstü çizilerek ya da tek mısra olarak cedvel dışına yazılmış olan kısımlar dipnot olarak verildi. Ayrıca okunmasında güçlük çekilen veya müstensih hatası olarak düşünülen kısımlar orijinal metinden alınarak şiirlerde oldukları yere yazıldı.

Zor okunan, okunmasında hata olabileceği düşünülen ya da şüphe duyulan kısımlarda ise o kelimenin sonuna parantez içinde soru işareti konuldu. Şiirler okunurken vezin

III

özellikleri dikkate alındı. Ancak bazı kelimelerde vezne uymayan durumların da olduğu söylenebilir. Metin hazırlanırken kendi içinde tutarlı olunmasına özen gösterildi.

Ayrıca şâir divânının en son bölümünde, şiirlerini beğendiği şâirlerin bazı şiirlerini de karalama olarak divânın son bölümüne eklemiştir. Bu şiirler, orijinali ve çevirisi ile birlikte tezin sonlarında verilmiştir.

Tez oluşturulurken yararlanılan eserler kaynakçada verildi. Bununla birlikte divânın ve hazırlanmış olunan tezin içinde geçen özel isimlerden oluşturulan indeks kısmı da tezin sonunda verilmiştir.

Bu tezi hazırlarken çalışmam sırasında fedâkârlık gösteren, bana manevi desteklerini esirgemeyen sevgili eşim ve oğluma, kaynak bulma aşamasından çalışmamın sonuna kadar her aşamada bana her türlü maddi ve manevi desteğini veren, değerli zamanlarımı bana ayıran hocam Prof. Dr. Muhsin MACİT ve tez danışman hocam Yard. Doç. Dr. Ömer DEMİRBAĞ'a teşekkür ederim.

Muzaffer KARATAŞ
VAN-2012

IV

KISALTMALAR

A	:Ankara Milli Kütüphane Nüshası
a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
B	: Beyit
Bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
G.	: Gazel
GDAAD	: Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi
H.	: Hicrî
Haz.	: Hazırlayan
İA	: İslâm Ansiklopedisi
K	: Kaside
k	: Kıt'a
Ktb.	: Kütüphane, kütüphanesi
M	: Matbu Nüsha
M	: Mesnevi
Mt	: Musammat
md.	: Madde
No	: Numara
ö.	: Ölümü
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T	: Toplam
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	: Ve benzeri
Yz.	: Yazma
Yay.	: Yayınları

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا : Â,â

ث : Ş,ş

ح : H,ħ

خ : H,ħ

ذ : Z,z

ص : Ş,ş

ض : Ž,ž, Đ,đ

ط : T,t

ظ : Z,z

ع : ʿ

غ : Ğ,ğ

ق : Q,q

ك : Ñ,ñ

و : O,Ö,U,Ü,o,ö,u,ü,v

GİRİŞ

Klasik Edebiyatın çalışma alanlarından birisi olan eski metinlerin günümüz Türkçesine aktarılması ve bunların farklı yöntem ve tekniklerle bilimsel açıdan incelenmesi çok titiz bir çalışma ve yoğun bir araştırmayı gerektirmektedir.

Divân metinleri sadece şairinin şiir zevkini değil aynı zamanda yazıldığı devrin sosyo kültürel ve estetik boyutunu, şairin edebi şahsiyetini de ortaya koyması bakımından son derece önemlidir.

Osmanlı Devletinin bilim, kültür, sanat merkezlerinin başında İstanbul'un geldiği bilinmektedir. Çok zengin bir kültür birikimine sahip olan bu şehir, birçok tanınmış şair yanında adını pek duymadığımız Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb gibi şâirler de yetiştirmiştir.

Şâirin hayatı ve edebi şahsiyeti araştırılırken farklı kaynaklardan istifade edilerek en doğru bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Ortaya konan metnin şâirin doğum ve ölüm tarihinden yola çıkılarak XIX. yüzyılda yazıldığı bilincinde olarak devrin imlasına bağlı kalındığı ancak genel anlamda aruz ölçüsünün gerektirdiği biçim özelliklerine uymakla birlikte vezne uymayan bölümlerin de olduğu söylenebilir. Metinde yer alan üstü çizili kısımlar ve okunmayan kısımlar verilirken Divânda gizli saklı bir sorunun kalmaması ve metin hakkında tam olarak bilgi sahibi olunabilmesi için okunamayan yerlere orijinaleri yazıldı.

Milli Kütüphanede FB 482 demirbaş numarası ile kayıtlı Münîb Divânının tek nüsha olduğu tespit edildi. XIX. yüzyılda yazılmış olan bu eserin Türk Edebiyatı'na kazandırılması hedeflendi.

Bunun için öncelikle metin okundu ve Divânın transkripsiyonlu metni yazıldı.

Tezkirelerden şâir hakkında bilgilere ulaşılamadığı için şâirin hayatı metinden yola çıkılarak yazıldı. Şâirin sade bir dille şiirler yazdığı tespit edildi.

Divânda Ehl-i Beyt muhabbetinin olduğu görülen şâirin Şah Hüseyin adına ve Kerbela olayı üzerine yazılmış olan beyitleri bulunmaktadır.

Bunun dışında Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. İbrahim, Hz.Hasan, Hz. Zehra, Hz. Cafer, Hz. Hatice, Ümmü Gülsüm, Harun Reşid, Zeynel Abidin adının geçtiği beyitler de bulunmaktadır.

Şâirin gerçek yaşamla ilgili kullandığı mekan isimleri Cezayir, İran, Kadıköy, Sulu Kule'dir.

Tezde incelenen konular şu şekilde sıralanmıştır:

Birinci bölümde, şâirin hayatı üzerinde durulmuş, edebi şahsiyeti üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır. Bu bölüm hazırlanırken şâirin yaşadığı dönem dikkate alınarak şiirlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca kendisi gibi şâir olan babası Refî-i Kâlâyî hakkında yazılmış makalelerden de şâir hakkında bilgi toplanmıştır.

İkinci bölümde, Divân transkripsiyonlu bir şekilde günümüz harflerine aktarılmıştır. Metin, biçim ve içerik açısından da incelenmiştir.

I. BÖLÜM

KÂLÂYÎ-ZÂDE AHMED MÜNİB

1.1. HAYATI

19. yüzyıl şâirlerinden olan Kâlâyî-zâde'nin hayatı hakkında kaynaklarda yeterli bilgi bulunmamaktadır. Bir kumaşçının torunu olarak İstanbul'da dünyaya gelen Kâlâyî-zâde'nin asıl adı Ahmed Münîb'dir. 'Kâlâyî Mehmed Efendi'nin oğludur. 25 zilhicce 1292 'de (22 Ocak 1876) yaşlı iken vefat etti. Şâirdir.'¹ Şâirin hayatı hakkında tezkirelerde bilgi bulunmamaktadır. Hayatı hakkındaki bilgiler divânından hareketle verilmeye çalışılacaktır. Şâirin babası Mehmed Emin Efendi bir müddet Mahmutpaşa'nın başındaki bir handa babasının kumaş dükkanında kumaşçılık yaptığından Kâlâyî (kumaşçı) mahlasını almıştır. Bir zaman sonra kumaşçılık mesleğini bırakıp Fatih Camiinde derslere devam etmiş burada Arapça ve Farsça'nın yanında dönemin müspet ilimlerini ve dini bilgilerini öğrenmiştir. Daha sonra da kadı'lık yapmıştır.² Ahmed Münîb de kendisi gibi şâir olan babası Refi-i Kâlâyî isminden yola çıkarak Kâlâyî-zâde ismiyle şiirler yazmıştır.

Kâlâyî-zâde lakabıyla şöhret bulan Ahmed Münîb'in ailesi hakkındaki bilgiler, babasının Refi-i Kâlâyî (d.1760-ö.1823) olduğu ve babasının vefatından on üç sene sonra vefat eden annesinin Zübeyde Hanım olduğu ve kendisinin dışında İsmail Rıza adında bir kardeşinin olduğu babasının yani Refi-i Kâlâyî'nin Divân'ındaki şu tarihlerden çıkarabilir.

Ref-i Kâlâyî 1212 (1797-1798) yılında doğan ilk oğlu İsmail Rıza için:

*"İsm ü mahlas mevlid-i târîhdir İsmâîl Rızâ
Gûşına tekbîr ile nâmın koyup Didim Refî'î 1212*

*Besmele ile toğdı/İsmâîl Rızâ"
1212 1212*

1216 (1801-1802) tarihinde doğan diğer oğlu Ahmed Münîb'in doğumu için ise:

*"Mu'cem ü mühmel dü-târîh oldu mısra'da Refî'
Fer virip bu dehre toğdı nev-sürûr Ahmed Münîb 1216"*

¹ Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, İstanbul, 1986

² Refi-i Kalayi, *Divân-ı Refi-i Kalayi*, İstanbul, 1284

tarihlerini düşürmüştür.³

Bu tarihlere yola çıkılarak Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb'in 1801 yılında doğduğu söylenebilir. Sicill-i Osmani'nin bildirdiğine göre Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb 1875'de vefat etmiştir.⁴ Bir Divânçe oluşturabilecek kadar da şiir yazar Münîb, Divânçesinin baş tarafında 1858 tarihinde Ali Nuri adında bir oğlunun dünyaya geldiğini şu beyitler ile haber vermiştir.

*"Toğdı menkuş şubh u dem mevlid-i târih-i Münîb
Başdı dünyâya kadem pîr ola oğlum 'Ali Nûrî'"*

Yevm-i Cum'a Şubh dem 28 râ 75 1275 sene

*"Du'a birle dedim Münîb anîñ Mevlid-i târihiñ
'Ali Nûrî kadem başdı cihâna nev-sürûr oldu'"*

1275

28 Lâ 75

Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb'in oğlu olan ve Devlet görevi bulunan Ali Nuri hakkında Sicill-i Ahval Defterlerinden şunlar öğrenilmiştir. Ali Nuri Efendi, 1856 senesinde İstanbul'da doğdu. At cambazlığı sanatı ile meşgul oldu. Fatih Rüşdiye mekteplerine devam ederek mutat olan dersleri okudu. Şehadetnamesi yoktur. Türkçe kitabet edebilir. 1874 senesinde 18 yaşında olduğu halde, Telgraf ve Posta Nezareti'nde (PTT) muhasebe kalemine girdi. 1903 senesi itibariyle maaşı devam etmektedir.

Ankara Posta ve Telgraf Arşivi'nde Ali Nuri'nin dosyası bulunmamaktadır. Bu nedenle Kâlâyî-zâde'nin aile şeceresine ait bilgilerimiz oğlu Ali Nuri ile son bulur.⁵

Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb, babası Refi-i Kâlâyî'ye ait olan Divân'ı 1867 yılında bastırmıştır. Divânın başında da bir mukaddime yazmıştır.⁶ Refi-i Kâlâyî'nin Divânının Ankara Milli Kütüphanedeki nüshasının baş tarafındaki "sahib-i kitab Ahmed Münîb Efendi ferzend-i Kâlâyî" kaydından yazmanın Kâlâyî nin oğlu Ahmed Münîb'e ait olduğu anlaşılmaktadır.

³ Refi-i Kalayi, *Divân-ı Refi-i Kalayi*, İstanbul, 1284

⁴ Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmani*, İstanbul, 1986

⁵ Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Sicill-i Ahvâl Defteri*, 5/267

⁶ Refi-i Kalayi Divanı, Önsöz, İstanbul, 1284

Divânındaki şiiirlerden hareketle Ehl-i Beyt muhabbetinin olduğu söylenebilir. Özellikle ‘Hz. Hüseyin’ redifli kasidede Hz. Hüseyin’e olan sevgisini ve onun şehit edilmesine duyduğu nefreti aşağıdaki beyitlerde açıkça dile getirmiştir.

" *Ṭıfl iken ol çârde ma‘şumu ettiler şehîd*
Bulmasın şefkâtini hâ’in-i bî-din-i kevneyniñ" K.2/4

" *Âl-i evlâde şalât ile selâm eyle Münîbâ*
Şâd ola rûh-ı şerifi daği eşhâd-ı Hüseyniñ" K.2/4

Kerbela olayı üzerinde de durarak bu olayın çok cefalı olduğunu, bunun için gözyaşları döküldüğünü ve bu olayı gerçekleştirenlerin rûz-ı cezâda haklarını bulacağını söylemektedir.

" *Hem tefekkür birle inşaf eyle Allah ‘aşkına*
Ḳatre’i bâran cefâya nâ-taḥammül Kerbelâ" K.1/33

" *Can-pesend-i ferzend ‘azizim kim fedâ etsem nolâ*
Sañâ ol bed-bahtlar eder Kerbelâ’da çok cefâ" G.2/4

" *Hârîciler bâki kâlür şandıñız bize cihân*
Kerbelâ’da etdigiñiz yetişir rûz-ı cezâ" G.2/5

" *Gel muḥibb-i ḥandân ol aḳıt eşkiñ et revân*
Yâd edip de Kerbelâ’yı âh u efğan eyle hâ" G.2/9

" *Biz Münîbâ âl-i Aḥmed Murtażâ ḳurbânıyız*
Hem şehîd-i Kerbelâniñ bâş âçık giryânıyız " G.28/11

Gazellerinde ve kasidelerinde dini-tasavvufi konulara değinmiş, Hz. Muhammed’den ve ona duyduğu sevgiden bahsetmiştir.

" *Etne ümîd ü meded kimseden ‘âlemde Münîb*
Bil Muḥammed Muştafâyı Ḥaydûr-ı Kerrârı gözet" G.4/7

" *Nevl-i maḥbûs ise zindân-ı ğamında o şehiñ dil*
Mışra-i Yusuf gibi ḥükm edici ḥüsnünde mülkdür" G.10/5

" *Ḥazret-i Ḥatice Zehrâ Ümm-i Gülşüm ‘aşkına*
Çarde ma‘şum pâk ü hem imâmın ‘aşkına" K.3/19

*" Rûz-ı şebde hağdan olsun âl-i evlâde selâm
İhtiyâcım gayre yoğdur söz budur billâh tamam"*

K.3/21

Gazellerinde ise divân edebiyatı geleneğine uyarak beşeri aşktan bahsetmiştir. Aşağıdaki beyit de bunun en güzel örneğidir.

*" Ey Münîbâ böyle bir zülf-i siyehkâr bulamazsın
Gezsen iklim-i Mısır Hind Yemenî tâ Çîn'e dek"*

K.27/5

Daha önce de belirttiğimiz gibi Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb 1801 yılında doğmuş ve 1875 yılında 74 yaşında vefat etmiştir. Mezarı İstanbul'da babasının yanındadır.

1.2. DİVÂNI

Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb'in 'Divân-ı Münîb'adlı bir Divânçesinden başka herhangi bir eseri yoktur. Sadece babası Refî'i Kâlâyî'nin Divânını bastırarak mukaddimesini yazmıştır.⁷ Şâirin 74 yıllık ömrü (d.1801-ö.1875) göz önüne alındığında pek de üretken bir şâir olmadığı söylenebilir.

Elimizdeki bilgilere göre Ahmed Münîb'in Divânının tek nüshası vardır. Bu nüsha Milli Kütüphanedeki el yazması nüshadır. Bu nüsha ile ilgili bilgiler aşağıya çıkarılmıştır.

Arşiv Numarası : 06 Mil Yz FB 482
Eser Adı : Divân
Yazar Adı : Münîb Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb
Efendî(öl.1290/1879)
Müstensih : Müellif Hattı
Konu :
Dili : Türkçe
Telif Tarihi Hicri (Miladi): 0 (0)
İstinsah Tarihi Hicri (Miladi) : 0 (0)

⁷ İsmail Hakkı AKSOYAK, *Refî-i Kalâyî ve 'Geçme Çubuk' Manzumesi*, Türk Kültürü İncelemeleri, nr. 4. İstanbul, 2001

Bulunduğu Yer	: Milli Kütüphane-Ankara
Koleksiyon	: Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu
Dvd Numarası	: 931
Boyut	: 212x166-155x78(Dış-İç) mm.
Yaprak	: 48
Satır	: Değişik
Yazı Türü	: Nesih
Kağıt Türü	: Üzüm Salkımı Taç Filigranlı

Söz başları, kenar cedvelleri ve mahlasları siyah yazılan bu nüsha kahverengi pandizot bez kaplı mukavva bir cilt içerisinde. Cedveller müzehheptir. Bu nüsha içinde 1 müsemmen, 2 na't, 7 medhiye, 39 gazel, 2 beyit, 1 şarkı, 1 müseddes ve 1 kasideden ibarettir. 1 a'da Agâhın bir gazeli, 1b, 2 a'da iki şarkı, 3 a'da iki manzum tarih, 46 b'de Refi-i Kâlâyînin, Pertev Paşa'nın, Zekâyî'nin ikişer beyti, 48 a'da Lü'fi'nin birkaç beyti vardır. Toplam 420 beyitten ibarettir.

Genel itibariyle okunaklı ve düzgün bir şekilde yazılmıştır. Yapılan yanlışlıkların üzeri tek çizgiyle çizilmiş ve kenar cedveli dışına doğrusu yazılmıştır. Hem üstü çizilen kısımlar hem de cedvel dışında kalan kısımlar yazılmıştır. Cedvel dışı dipnotlarda verilmiştir.

Dili pek ağır olmayan şâir şiirlerinde Türkçe'yi kullanmıştır. Divânda bir tane Farsça beyit bulunmaktadır. Nazım şekillerini esas alan bir sırayla Münîb Divânının muhtevası şu şekilde incelenmiştir.

1.2.1. NAZİM ŞEKİLLERİ

1.2.1.1. Gazeller

Münîb Divânında 39 gazel yer almaktadır. Divânın hemen başında 1'a da Agâh'ın bir gazeli bulunmaktadır. Aynı şekilde ilerleyen sayfalarda Zihnî'nin bir gazeli vardır. Bu gazellerin çoğunlukla 5 beyitlik gazeller olmakla birlikte genel anlamda uzunlukları 5-15 beyit arasında değişmektedir. Şâirin 12 beyitlik iki, 13 beyitlik bir, 14 beyitlik bir ve 15 beyitlik bir gazeli vardır.

Münîb 39 gazelinden 7'sinde kelime ve 7'sinde de kelime grubu seviyesinde redif kullanmıştır. Münîb bu gazeller arasında 9 beyitlik bir gazeli babası Refi-i Kâlâyî'ye nazire olarak söylemiştir.

Münîb, divân şiiri geleneği içerisinde kalarak genelde aşk, sevgili üzerine şiirler söylemiş bir şâirdir. Ancak bununla birlikte gazellerinde dini-tasavvufi içerikli şiirlere de rastlamak mümkündür.

1.2.1.2. Kasideler

Münîb Divânında toplam 10 kaside bulunmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu divânda bir tane Farsça beyit bulunmaktadır. Diğer şiirlerin tümü Türkçe yazılmıştır. Divândaki kasideler arasında 2 na't, 7 methiye vardır. Bu kasideler arasında ' Ya ResulAllah 'redifli bir na't, Hüseyin redifli na't vardır. Bu na'tlar ve methiyeler 5 beyitlidir. Ayrıca 43 beyitlik de bir kasidesi vardır.

Divânda na't başlığı taşıyan kısa bir şiir vardır. Bu da 'Na't-ı Resul-u Hazret-i Sultan-ı Kevneyn Aleyhisselam' diye geçer.

Münîb kasidelerinde genelde Allah ve Peygamber sevgisini işlemiştir. Övgüyü devrin padişahlarına, paşalarına yapmadığını doğrudan din büyüklerine, Allah'a ve Peygamberlere övgüde bulunduğunu belirtmek gerekir. Münîb'in yazmış olduğu bu kasideler genellikle kısadır ve usta şâirlerle boy ölçüşebilecek seviyede değildir.

1.2.1.3. Şarkı

Münîb Divânında sadece bir şarkı bulunmaktadır. Bu şarkı toplam dört dördlükten oluşmaktadır. Şâir özellikle şarkıda çok sade bir dil kullanmıştır. Şarkıda ' Bekleye bekleye canım akşam oldu ' cümlesi nakarat olarak kullanılmıştır ve her dördlüğün sonunda tekrarlanmıştır.

1.2.1.4. Müsemmen

Münîb Divânında divân edebiyatında çok sık kullanılmayan bir nazım şekli olan müsemmen de kullanılmıştır. Divânda bir tane müsemmen bulunmaktadır. Bilindiği gibi müsemmen sekiz mısralık bentlerden oluşan bir nazım şeklidir.⁸

⁸ Cem DİLÇİN, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK, Ankara, 2000

1.2.1.5. Müseddes

Münîb Divânında yine divân edebiyatında çok sık kullanılmayan bir nazım şekli olan müseddes kullanılmıştır. Divânda bir adet müseddes bulunmaktadır. Bilindiği gibi müseddes altı mısralık bentlerden oluşan nazım şeklinin adıdır.⁹ Şâir müseddesin son beytinde mahlasını kullanmıştır.

1.2.1.6. Beyitler

Münîb Divânında toplam 15 beyit vardır. Bu beyitlerden 1 tanesi Farsça diğerleri ise Türkçedir. Genellikle divânın başında da diğer beyitlerinde de sosyal konuları işlemiştir. Aslında divânda yer alan beyitlerden 5 tanesinin Münîb'e ait olduğu söylenirse pek de yanlış olmaz. Çünkü beyitlerden 2 tanesi şâirin babası olan Refi-i Kâlâyî'ye, 2 tanesi Pertev Paşa'ya, 2 tanesi Zekâyî'ye ve 4 tanesi de Lütfî'ye ait beyitlerdir.

1.2.1.7. Tarihler

Münîb Divânında 3'ü manzum 2'si de mensur olmak üzere 5 adet tarih bulunmaktadır. Bu tarihlerden mensur olanı 'Molla Hüseyin'in dünyaya geldiği 1184 senesi için yazılmıştır. Diğer mensur tarih ise divânın sonunda 'Ya Hafız' diye yazılmıştır. Münîb diğer 3 manzum tarihinden 2 tanesini oğlu 'Ali Nuri' için yazmıştır.

Şâir, oğlu için yazmış olduğu 2 tarihi de oğlunun dünyaya gelişi üzerine yazmıştır. Bu tarihlerin her biri birer beyitten oluşmaktadır. Bir diğer manzum tarih ise şâirin 'Ahıbbamızdan Hacı Halil Efendi' diye bahsettiği kişi için yazdığı tarihtir. Bu tarih 3 beyitten oluşmaktadır. Özellikle şâir bu tarihin son beytinde mahlasını kullanmış ve beytin sonunda da Muhammed Raif (1277) dünyaya geldi diyerek tarihi bitirmiştir.

⁹ Haluk İPEKTEN, *Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yay., Ankara, 1997

1.2.2 VEZİN

Münîb'in, pek usta bir şâir olmamasına rağmen, genel anlamda aruza uyduğu söylenebilir. Ancak aruz kalıbına uyulmayan beyitlerin de olduğunu belirtmek gerekir. Şâir genel olarak aruzun yaygın kullanıma sahip kalıplarını kullanmayı tercih etmiştir. Şâirin kullandığı kalıplar, divân şiiri geleneği içerisindeki genel eğilime uygundur.¹⁰ Münîb'in kullandığı aruz kalıplarının dağılımı ise aşağıdaki şekildedir.

1.Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

a). Şarkı: 1

2.Me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün

- a). Tarih: 1
- b). Kaside: 2
- c). Gazel: 7
- d). Beyit: 3

3.Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

- a). Gazel: 30
- b). Tarih: 2
- c). Kaside: 4
- d). Müseddes: 1
- e). Müsemmen: 1
- f). Beyit: 1
- e). Nakarat: 1

4.Fe' ilâ tün fe' ilâ tün fe' ilâ tün fe' i lün

Fâ' ilâ tün

fa' lün

- a). Gazel: 1

¹⁰ Haluk İPEKTEN, *Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yay., Ankara, 1997

1.3. ŞÂİRLİĞİ

Münîb'in şiir anlayışını, şiir yazma sebebini belirttiği bir sebeb-i telifi, manzum yazısı, makalesi yoktur. Onun şâirliği hakkındaki düşüncelerimiz hayatından ve eserlerinden elde ettiğimiz çıkarımlardan oluşmaktadır. Divân şiirinin artık eski heyecan ve ruhunu kaybetmeye başladığı bir dönemde Osmanlı kültür coğrafyasının merkezi olan İstanbul'da yaşamıştır. Bir şâir için olumlu sayılabilecek tüm bu niteliklere rağmen hacim olarak küçük bir Divânçe yazmıştır. Bunlara rağmen şâirin şiirleri akıcı, divân şiiri geleneğine uygun bir yapıdadır.

Münîb'in gazelleri sanat yönünden çok ileri düzeyde değildir. Onun şiirleri genelde söz güzelliğine dayanmaktadır. Tevriye, telmih, teşbih gibi sanatlar Münîb'in şiirlerinde yer almaktadır. Münîb hikmetli sözleri, dini-tasavvufi literatürü de şiirlerinde kullanmıştır. Örneğin Leyla ile Mecnun hikayesi ve Ferhat ile Şirin hikayelerine aşağıdaki beyitlerle telmih yapılmıştır.

*"Hayâl-i hatt-ı haliñle behey zülf-i şeb-arâ
Sabah etdi dil-i Mecnûn okurken kışsa-i Leylâ"* **G.1/1**

*"Gönülden yüce var mı kim tefekkür eyle Ferhâdı
Ki 'aşk ile zemin-i tâğı deldi baqsana deyhâ"* **G.1/2**

Şiirlerinde ehl-i beyt muhabbetinin olduğu görülmektedir. Şiirlerin genelinde Kerbela olayından, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den sıkça bahseder.

*"Hem tefekkür birle inşaf eyle Allah 'aşkına
Kaatre 'i bârîn cefâya nâ-taħammül Kerbelâ"* **K.2/33**

Münîb'in kullandığı aruz ölçülerinde de kusur çok fazla değildir. Kullandığı redifler ve nazım şekilleri onun şiir bilgisini yansıtmaktadır. Ayrıca düşürdüğü tarihler onun bu konudaki bilgisini de göstermektedir.

II. BÖLÜM

MÜNİB DİVÂNI

Münîb

Meyl ile mâl-ı yetimi ele almalı değil
Eger almalı olursa meyi al malı değil

Münîb

Mirât-ı devletiñ bu da bir sırr-ı mübhemi
Manşıb da bîgâne gösterir âşinâları

Ġazel-i Âgâh

Fe' ilâ tün fe' ilâ tün fe' ilâ tün fe' i lün

Fâ' ilâ tün (fa' lün)

Mısr-ı dilden cereyân etmedi Nîl-i emelim
Çeşme-sâr-ı ' ademe aqmada seyl-i emelim

Şeb-i zulmetde beni koyma baht-ı siyâh
Yansa fânus-ı muhabbetde fitil-i emelim

İhtiyâr etmiş iken dâmen-i kûh-ı kaderî
Dâm-ı tedbire ' aceb düşmedi fil-i emelim

Ne zaman vuslât-ı dildârı temenni etsem
Sevğ eder vâdî-i hicrâne delil-i emelim

Kör olur gözi ' adû-yı elemiñ ey Âgâh
Olsa meskûk қаза noқта-i meyl-i emelim

Şarkı

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1

Âhbâbım bilmem sanâ ne oldu
 Bekleye bekleye cânım aḥşam oldu
 Gülgûnî bâdeler şîşeye doldu
 Bekleye bekleye cânım aḥşam oldu

2

Dün seniñ çün naşıl ey serv-i semen
 Tâ mışırdan meclis etdigimi görürsün
 Geleceksin diyü seni erkenden
 Bekleye bekleye cânım aḥşam oldu

3

Bu mışraşında(?) her şoḥbetiñ görünür
 Gücendimse sen şimdi cânım yerîdir
 Hey inşafsız tâ şabaḥdan beridir
 Bekleye bekleye cânım aḥşam oldu

4

Mübtelâyım o seniñ âhu gözüne
 Baqıp baqıp âh ederim yüzüne
 Uyma cânım uyma eller sözüne
 Bekleye bekleye cânım aḥşam oldu

1184 sene şevval on beşinde

Dünyâya gelmiş Mollâ Hüseyin

Yaz eyyâmında bahâr ayında diñle bülbülleri dağ kenârında çifte hamâil taşar kendini qorur dilberler niqâbın yüzüne bürür herkes (.....) alır sarılır bir de ben sârlarım dağ kenârında şu benim gözlerim her yana bakmaz olur olmazlar ile qahrını çekmez. Bana bî-vefâ yâr gerekmez (.....) qoma beş vaqtini qıl dağ kenârında.

Oğlum ‘Ali Nûrî’niñ Menqûş Söylenen Mevlûd-i Târîhidir

Fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ i lün

Toğdı menqûş şubh u dem mevlûd-ı târih-i Münîb

Başdı dünyâya kaydım pîr ola oğlum ‘Ali Nûrî

Yevm-i Cum‘a Şubh dem

28 râ 75

1275 sene

۱۱۷۴ شوال اوون بشنده
ده ياي کلمش ملاحين

يا زايان من بحار اينه ديکنه بيلو داغ کنارنه
جفت هماين طغار کندخ فرور دبر لر نقابيه يوزينه
برور هر کس شستني اليو صاير بر برده بي صاير بر برده
شونم کوز برم هر يان بقمزا اولور اولماز لره قهريني گلر
بنامج و فابار کر کمز قوم بشن خود قستني قبل داغ کنارنه

او غلام علي نور نيك منقوله سويلان مولودن تارنجيدر

طوغدي منقوله صبح و دم مولود تايخ منيد

باصدن دنيايم قديم پير اوله او غلام علي نور

بوم جمعه	۱۷۹۷	صبح دم
وقت	۶۵	
ساعتی	۶۸	
۴	۶۲	۲۴۲

Gazel-i Zihnî

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Bir temâşâ eyle gel dildâra Allah ' aşkına
Verme vaşlından vefâ ağıyâra Allah ' aşkına
2. Neşter-i tîrinle deldin sîne-i şad-pâremi
Ey tabîbim kıl baña bir çâre Allah ' aşkına
3. Nûr-ı vechiñ şems-i sûzân eyledi ey mâh
Ört mu' anber-i zülfünü ruhsâre Allah ' aşkına
4. Firkat-i derdinle hasta-yı bî-mecâlim el-âman
Şun şarâb-ı la' ini bîmâra Allah ' aşkına
5. Vuşlatı naqdinden ihsân eyle ey begler begi
Sâil-i muhtâcınım bir pâre Allah ' aşkına
6. Zâr-ı giryân eyleme maḥzûn –ı Zihnî bendeñi
Cân-ı serden geçdi gider bî-çâre Allah ' aşkına

Ahıbbâmızdan ser hezâr Hâcî Halil Efendi mahtumu mevlûdî târîhidir

Seyyid-i ‘Ali-neseb ol Hâcî Halil Ağa kim
Şad-hezârdır her emvarında ede Hâk anı ‘ârif

Luţf -ı Yezdân ile añâ necl-i pâk ihsân edip
Tûl-ı ‘ömr ile ol ‘ilm ü ‘amelde zârif

Şubh demde söyledim mevlûd-ı târîhiñ Münîb
Çün meserret geldi dünyâya Muhammed Râ‘if

1277

Diger târih oğlum ‘Ali Nûrî’niñ mevlûduna

Me fâ‘î lün me fâ‘î lün me fâ‘î lün me fâ‘î lün
Du‘â birle dedim Münîb anıñ Mevlûd-ı târihiñ
‘Ali Nûrî kaydım başdı cihâna nev-sürûr oldu

1275

28 Lâ 75

Menkûţ diger târih

Toğdı menkuţ şubh u dem mevlûd-ı târih-i Münîb
Başdı dünyâya kaydım pîr ola oğlum ‘Ali Nûrî

Yevm-i cum‘a şubh u dem vaqt-i şâf‘î Râ 28 7

Münâcat-ı Bârî Yâ Feyyâz Yâ Fettâh

Münîb-i ferzende-i Kâlâyî

Raḥim-Allah

Me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün

1

Ḥudâyâ çâh-ı 'işıyandan meni kırtar 'inâyetle

Bunaldı hûş-u idrâki dil-i zârîñ beğayetle

Esîr-âsâ uyup nefse gider da'ım ki sür'atle

Tebeddül eyle yâ Rab şaķi isem de sa'âdetle

Kerem kııl 'azm edem bu ilden artıķ ben selâmetle

Îlâhî âteş-i cürmü söndür âb-ı raḥmetle

Bulur elbet muḥibb-i âl olan rif'at şefâ'atle

Benim maķşûdum ancaķ Murtaẗâdır âl ü Aḥmedle

2

Nola maķşûdu bilsem de gidersem ben reh-i kâma

Dil murġı etse de pervâz düşer elbette bir dâma

Alıp âġûşa ġam tıfl-ı dilim kim kıoymaz iķdâma

Olupdur nefs-i bed-kârım bu yolda bâ'îş ârâma

Daḡi menzil ba'id olup ki rûz ermekde aḡşama

Ḥisâb-ı ḡâsibu emrin tıutup da yazsa da ḡâme

Bulur elbet muhibb-i âl olan rif' at şefâ' âtle
Benim maşşûdum ancak Murtażâdır âl ü Aşmedle

3

Eyâ dâna eger ister iseñ sen ' ömr-i câvîdân
Nola cân u cihân terk et Muşammed eline ver can

Muşammedle ' Ali bil kim saña her iş ola âsân
Muhibb-i âl ü evlâd olana ' âşık olur Rıdvan

Ki bunlârı seveni kim sever Allah ' azim' üşşân
Hıyânet eyleyen âl u ' abâya bulmadı îmân

Bulur elbet muhibb-i âl olan rif' at şefâ' âtle
Benim maşşûdum ancak Murtażâdır âl ü Aşmedle

4

Hezârân şad selâm olsun Resûle âl ü evlâda
Necât senden olur maşrûmlara(?) ancak dü ' âlemde

Mededkâr-ı şeff' ü'l-müznibînâ rûz-ı maşşerde
Bu cürm-i bî-şümâr ile nola ölsem bu da' vâda

Muşammed nûrudur ancak tolan kalb-i mücellâda
Nola zâhid ziyân ile kalırsa kim ' acabâda

Bulur elbet muhibb-i âl olan rif' at şefâ' âtle
Benim maşşûdum ancak Murtażâdır âl ü Aşmedle

5

Beni kı1 mağfiret yâ Rab ancak surette â' raf
Ġafur ismiñ Rağîm ismiñ için sûretü'l-lâhiķân

Ki senin mevcûd-ı eşyâ buyurduñ nûn ile vü elkâf
Şıgındım bârgâh-ı lütfunuz kim ey hafı elâf

Münîbi dâm-ı bir ruğdan ba' id olur dedi eslâf
Ki zikri fikrin olsun dâ'imâ dilde olup vaşşâf

Bulur elbet muhibb-i âl olan rif' at şefâ' âtle
Benim maşşûdum ancak Murtażâdır âl ü Aşmedle

**Na't-ı Resûlü Hâzret-i Sultân-ı Kevneyn ' Aleyhisselâm
Güft-i Kâlâyi-zâde Münîb**

Me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün

1. Muzaffer eyledi şânîñ cihânı yâ ResûlAllah
Medveres cümleñîñ seniyy-i kemânı yâ ResûlAllah
2. Şahenşâhsın kuruldu bârgâhıñ taht-ı levlâke
Seniñ zerren durur mihriñ miyânı yâ ResûlAllah
3. Siyeh rüyûm ki ehl-i maşşeri zülmetde qor yoğsa
Münevver vech-i pâkiñ âfitâbı yâ ResûlAllah
4. Beni bu çâh-ı ' isyandan çıkar dest-i ' inâyetle
Ki ben de olayım âliñ kilâbı yâ ResûlAllah
5. Hezâran şad selâm olsun Resûle âl ü evlâde
Münîbânıñ meded senden recâsı yâ ResûlAllah

Diger Münîb

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Bendesiyim dü cihânda ki Resûlu's-Salaleyniñ
Nola hâk-i râhı olsam dil-i candan ebeveyniñ
2. Qan içip şabr edesin her dem imâmeyni anıp
Can verip yoluna ol kütü'l-' ayn-ı Hüseyniñ

3. Hele sultân hüsniñ ' aşkına içsem nola zehri
Ğam yemem aksa demim râhına ol şâh-ı Hüseyniñ
4. Tıfl iken ol çârdeh ma' şumu ettiler şehîd
Bulmasın şefkatini hâ'in bî-din-i kevneyniñ
5. Âl-i evlâde şalât ile selâm eyle Münîbâ
Şâd ola rûh-ı şerifi dahi eşhâd-ı Hüseyniñ

Medhiyye-i Hazret-i ' Ali Keremallahu Vech

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. ' Âşıkıñ maşşûdu sensin yâ ' Aliyye'l-Murtâzâ
Kim seni inkâr ederse başına insiñ qaza
2. Laħmuke laħmi buyurdu Hazret-i Fahr-i Resûl
Hem seniñ şânında geldi âyet et (.....) ata
3. Kardeş etdi birbiriyle bir gün aşhâbıñ Resûl
Tıksan aşhâb idi bil kim hıfz-ı âsân ola-tâ
4. Kırk beşi kim hem muhâcir kırk beşi enşâr idi
Anda yoğ idi geldi dedi ol ' Aliyyü'l-Murtâzâ
5. Kimse qalmamış benimle qardaş olsun ey Resûl
Yâ ' Ali inse aħı simin dünye vü vâlâ vü ħarâ
6. Nola hicri ħasretiyle şöyle sermest olmuşam
Öyle mestim olmazam huşyâr tâ rûz-ı cezâ

Degil taklide kâbil bahçe 'i şîr-i Hudâdır bu
Bu kuvvet-i haşşeten dest-i ' Aliyyü'l Mirzâdır bu

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Her dem ol âl-i ' abâsı sevmin(?) mel' unlara
Şad hezâran hağdan olsun bâr-ı la' net dâ'imâ
2. Bendesiyim şıdķ ile ol hanedân-ı Muştafanî
Yoluna biñ cânım olsaydı nola etsem fedâ
3. Kim rivâyetdir ki bir gün nûr-ı ' ayni Hasana
Nola bir âhu getirip bir ' arab etdi ' aţâ
4. Ânda hâşır idi ol kim hâzret-i şâh-ı Hüseyn
Geriye âğaz eder ki geldi dedi ceddîm abâ
5. Ben de isterim bir âhu kim hüsnuñ var durur
Biñ teselli verdi Hâzret-i Kevşer girmez aşlâ
6. Kim tefekkürde iken ol Hâzret-i fahr-i Resûl
Bağdı şahrâya gelir kim bir ' an ile bu yañâ
7. Kuzusuñ katmış önüne hem faşih lisân ile
Yâ ResûlAllah bañâ kim iki evlâd verdi Hudâ
8. Birini kim tuttu şayyâd biri beñle kalmış idi
Ben aniñla meşgul iken nâgehan geldi nidâ
9. Ey gâzâle kuzunuñ birisini ol hüsndedir
Emri bâri böyle oldu ey Resûl-u Kibriyâ

10. Kim bu ferzendim Hüseeyine bahş idüben ey Münîb
Tâ ki mesrûr ola albi lütf edip âna Hudâ
11. Bu sühanla kim ol ah-ı heves eden ruşsat istedi
Bûs edip hâk-i rehiñ hem nola buseledi rehâ
12. Şöyle bil kim Ha te' alâ tâ şebâvetde daı
atre 'i eşkiñ kim zemine düşmemege vermez rızâ
13. Şad hezâran bâr-ı la' net ol pelîdin cânana
Ki şuşuzluqla şehid etdi Hüseyn-i Kerbelâ
14. Dâi bir şeb va' âda görmüş ol pâk i' tiad
Zâhir olmuş hem kıyâmet hem ' arâşat â'imâ
15. Cem' olubdur halk-ı ' âlem evvelin ü âirin
Hâzır olmuş naşib mîzân bende gitdim ol yañâ
16. Kim teveccüh birle gördüm hûs-ı kevşer-i sâı
Ol Hüseynle Hasandır hem ' Aliyye'l-Murtâzâ
17. Ehl-i maşer ekşerîsi anda sîr-âb ol lafz bu
Bendesiyim diyü vardım çar' a nûş etsem eyâ
18. Hem ResûlAllah buyurdu buna kevşer vermeyiñ
Ben de me'yûş olı sordum ' illet-i mâni' nolâ
19. Dedi gâfil hem civârıñ bir şaı kim var durur
Ol mezemmet eyler evlâd u ' Alî'ye hem bañâ

20. Maṭla' ı gün ḥâline sen ızâmı def' eyle gezsın
Yâ ResûlAllah işitip eyler idim ben buñâ
21. Hem helâk eder beni kim men' ini ıaşd eylesem
Kim ResûlAllah buyurdu al bu tîgi vur anâ
22. Ben daḥı rü'yâda ıatlı etdim ' aduy-ı ekferi
Emr edip şâh-ı Hüseyne ol zaman kim verdi mâ'
23. Bir nişâ tutam ile bî-dâr olub da ben ıayandım
Gûşe girdi ol falankesi zenc olmamış bir şedâ
24. Kim ḥaberdar oldu ḥâkim cem' edip hemâyesin
Pisterinde yatar idi âh ü vâh ile tâ
25. Ḥabs edin bunlârı buyurur ıatlı kim bulunâ
Komşulardan kimse bilmez kim bu aḥvâlin nolâ
26. Ol şadâ ku' uddan necât kim isteyip de ḥâkime
Şûret-i vâk' amı şerḥ ü beyân etdim anâ
27. Ḥâkim ise bir muḥibb-i ḥazân ḥaş imiş
Kim dedi nâr-ı caḥim olsun biri buluna ḥarâ
28. Ey ' aziz kim ol la' iniñ ḥâline vâkıf idim
Dünyada bulmuş belâsın kim cezâsın Allah ḥayrâ
29. Bir rivâyet hem şabîdi bir gün ol şâh-ı Hüseyn
Cedd-i pâkî ḥizmetiyle olmuş idi rûşenâ

- 30.Yaşlıdı yâran gelip de kim Hüseyn oldu melül
 ‘ Arz-ı ta‘ zim eyler iken ol Münîb ü Kibriyâ
- 31.Ol buyurdu hem ne vaq‘ adır kim eylersin baña
 Nola ruḥşat vermiyor kim gideyim yâran baña
- 32.Hem ResûlAllah du‘ a kılip tevaḳḳuf etdi yâran
 Kim sa‘ adetle vârip hem vâlidî câyine tâ
- 33.Hem tefekkür birle inşaf eyle Allah ‘ aşkına
 Ḳatre ’i bârân cefâya nâ-taḥammül Kerbelâ
- 34.Ḳışsasını yâd edip de ol ḥaḳâret etdigi
 Çün yezide la‘ net oḳur etme ânda sen riyâ
- 35.Ol Hüseyn-i müctebânîñ yoluna can vereyim
 Nur ḥüsnündendir mü ’minlere kılip şafâ
- 36.Ânı teskin kılip edip nevlidi bulsam ben rehâ
 Ol nevâziş birle etdi kılip pâkin incilâ(?)
- 37.Daḥı bir gün Ḥazret-i peyḡañber ‘ âli cenâb
 Nur-ı ‘ ayni ol iki şehzâde gâne kim nolâ
- 38.Birisin muḥterem sa‘ adet Ḥazret-i İbrâhim ol
 Kim dizine almış idi biri şâh-ı Kerbelâ
- 39.Ol ki şehzâde-gân kim nüvâziş eyler iken
 Nâ-zil oldu Cebra ’il kim böyledir emr-i Ḥudâ

40. Bu iki gül goncasınıñ birini sen veresiñ
İki hürşid bir semâda olmaz imiş aşla

41. Ol biriniñ def ine sen hem rızâ vermeñ gerek
Emrî taḥkiḳ böyle bil kim ey Resûl-ı Kibriyâ

42. Kim buyurdu fahr-i 'alem ey qarındaşım Emin
Fevt olursa İbrâhim ekşerî ilam bañâ

Evvel-i Gazeliyât-ı
bâ harf-i elif-i Münîb

1

Me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün

1. Hayâl-i hatt-ı hâliñle behey zülf-i şeb-arâ
Şabâh etdi dil-i Mecnûn oqurken kışsa-i Leylâ
2. Gönülden yüce var mı kim tefekkür eyle Ferhâdı
Ki 'aşk ile zemin-i tığı deldi baqsana deyhâ
3. Nolur bir kez teselli ver dil-i 'uşşâka sultânım
Çıqarmâ dûd-ı âhîñ tığ-ı eflâke siner âsa
4. Ki kârgâh-ı 'aşkıñda o şûhuñ dâmeniñ tutgıl
Yapışma neşlidir ğayre nigeñle eyler istiğnâ
5. Münîbâ hubb-ı âl ile sirişkiñ reng-i âl eyle
Rızâ-yı Haqda dur ancak ki fetḥ ola der-i Mevlâ

2

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Ger Hüseyñim fevt olursa ğuşşası kim üç yañâ
Hem ki zehrabe-i 'Aliye hem bañâdur hem bañâ
2. Bin muşîbet-i haş miñnet-i 'âm etdim ihtiyar
Nola maḥtûm-ı sa' adet murğ-ı cennet oldu tâ

3. Hem bu vâk' a bulduğundan şoñra her gâh iltifat
Ol bu lafz ile buyurdu kim Hüseynim merhabâ
4. Cân-pesend-i ferzend ' azizim kim fedâ etsem nolâ
Saña ol bed-bahtlar eder Kerbelâ'da çok cefâ
5. Hâricîler bâki kâlir şandıñız bize cihân
Kerbelâ'da etdigiñiz yetişir rûz-ı cezâ
6. Hâzret-i Hasan Hüseyn'e bil ne etdi ol la' in
Etmedi hürmet Ali'ye hem dañi ecdâdınâ
7. Rûz-ı maşşer sizden alsın Hağ te' ala intikâmıñ
Yâdigâr-ı hânedâna etdiğın çün çok cefâ
8. Çün cehennem kaç rı sana mesken olsun ey Yezid
Kim esâs-ı dîni yıkdın la' net olsun sad saña
9. Gel muhibb-i hândan ol ağıt eşkiñ et revân
Yâd edip de Kerbelâyı âh u efğan eyle hâ (âh eyle fiğan hâ)
10. Nola zâhid derde tîmar arar isen gel beri
Hasta 'i cürme nola âl-i ' âbâdandır şifâ
11. Cürmümüz hadd-i pâyân ey şahensâh-ı kerem
Bendeniñ işi hağâdur dâ'ima şâhıñ ' ağâ
12. Ey Münîbî cân u dilden söyle medhın bunlarıñ
Âhır onlardan olupdur ger bu derdîne devâ

13. Hâk-i pâ-y-ı hâzretiñde yâ şefî'ü'l-müznibîn
Bendegânîñ hâcetiñi kııl kerem eyle revâ

3

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Kâdr-i zülfiñ bulmaq için eylemişdim şad hisâb
Gelmedi mîzâna tâli' andan etdim ictinâb

2. Beslenirdi dâne-i hâliñle dâ'im murğ-ı dil
Lebiñ dökerdi nev-nihâlim yoluna eşkimle âb

3. Da'vet etdim hâneme bir şeb o mâh-ı dil-keşi
Murğ-ı cânı sihe sancıp mâhâzar kıldım kebâb

4. Bir kuru kavğâ imiş ey dil meger kim dünyede
Kim mecaz ile geçirme 'ömrünü dersini yâb

5. Ehl-i câhiñ servet-i sâmânına kıılma nazâr
Bağ olasın sen Münîbâ kâmiline iktisâb

4

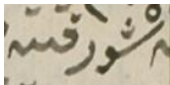
Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Olma mağrûr dehr-i dûnda dil-i nâ-şâdı gözet
Kâbiliyet varsa hem dahı mağsad-ı yâri gözet

2. Bu riyâ seccâdesiyle maḳbul olmaz ta' atıñ
Şubḥ demde ḳalbe olan sırr-ı esrârı gözet
3. Çekme rızḳın ehl-i câhıñ yânına varsa şaḳın
Gel ḳanâ' at köşesinde dâne-i ḥaḳḳı gözet
4. Tâ ezel aşḳıñ şarâbıñ nûş eden ' âşıḳları
Gûne gûnâ renge ḳoydu gel bu esrârı gözet
5. Kimse bilmez hem bu sırrı bunda idrâk mât olur
Sırr-ı esrâr-ı Ḥudâdır gel bu erkâmı gözet
6. Gel muḥıbb ḥânedânsın eşkiñ çeşmi eyle revân
Şad selâm eyle tevellâ-yı teberrası gözet
7. Etme ümîd ü meded kimseden ' alemde Münîb
Bil Muḥammed Muştafâyı Ḥaydar-ı Kerrârı gözet

5

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Ne ḡam ey dil hele ol şuh ile etsem ülfet
Ba' dezin etmez idim bu felek çarḫına minnet
2. Dest iḳlim şu' urdan geçer idim hele gezerken
Gül-^c izârım nıgeh-i çeşmi ile eylese da' vet
3. Dehre şâh olmadan ' indimde benim olsam yegdür
Düş-be-düş ḥûb ile nisbet

4. Gelse de başmağa şâhâ senin ol hal-i ruhuñ
Leşker-i hatt-ı hümayûn ile gelir her dile vahşet

5. Sen Münîbâ hâzer et câh-ı cihândan aqıt eşkiñ
Ağlayan âl-i ‘abâ yoluna elbet bula şefkat

Min ğayr-i ĥadd nazire-i pederim Kâlâyî Raĥim Allah

6

Fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ i lün

1. Her kim ol nâm-ı Muĥammed’le ‘ali mezkûr olur
Kor sa‘ âdetle tâcî bâşa ‘ aqıbet maġfur olur

2. Hem muĥibb-i âle kim dilbeste kılan ‘ âşıkân
Gerçi zâhirde ĥarâbat bâtını ma‘ mûr olur

3. Âkıl iseñ zıkr-i Mevlâdan geri açma dehân
Jaj-hâya(?) yol verilmez ‘ âşıka destûr olur

4. Zâhidâ ta‘ n eyleme kim tâ ezel mest olmuşuz
Şanma ĥurd-bîn sen gibi kim ertesi maĥmûr olur

5. Kaṭ‘ ümid etme ĥaḡdan var iken lâ taḡnetu
Bir rızâ-yı Ĥaḡda ey dil cümlesi ma‘ zur olur

6. Gel nevâziş birle bir dem dîde-pendim et ĥabul
Hep güşâd-ı ġonçe-i maḡşûd saña maḡdûr olur

7.Kibr ile âlûd olânîñ baqma hây hûyına

Bir gün elbet bâb-ı maqsûd rûyuna mestûr olur

8.Gel özin şâyeste-i saffe'n-ni' al et kim nolâ

Dünya vü uhrâda elbet ol kişi maqbûl olur

9.Yetiştir tîğ-ı ' adalet bir gün Haqdan ey Münîb

Ġam yeme kim hem müselmânla münâfîk fark olur

7

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1.Ne bilir rind ki zâhid ne olur âhına bâ' iş

Zor ' aşkıdır dil-i tıflı kim olur zârına bâ' iş

2.Hem gelir hâle²-i âgûşa gece ol meh-i tâban

Şubh olur ' âşık-ı zârîñ dil-i efğanına bâ' iş

3.Yâr olur hem dem bir dem olur ise baña

Nişlerim kelb raqîbî neye lâzım neye bâ' iş

4.Kaşd edermiş meger ' âşıklarıñ öldürmege ol şûh

Tîğ-ı ğamzen var iken hançere minnet neye bâ' iş

5.Hep seniñ çündür eyâ nûr başar dehr-i gülistanda

Pend îder câmda rindan ki ola şevkete bâ' iş

6.Bir dü şeş dü bârâyla şûh dû sesede dâme

Mars olur anda raqîb etdigi irâmına bâ' iş

7. Keşret-i zenble Münîbâ kaç' -ı ümid etme kim
Akıdan eşkiñ rehî Hakkâ olur vuşlata bâ' iş

8

Me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün

1. Gel ey dil-i mâni' i mu' tî bildikse kim evvel
Ki mañluğdan ümîdiñ kes şaşın ûzatma sen el
2. Saña burhan yetişmez mi bû deñli gördüğün hâlat
Şaşın incitme bir ferdî gelip bu dersi benden al
3. Bu çarhı pîre-zen ile kıddîmî ülfet olmaz kim
Ne sehhâre dûrur ol kim gönül verme anâ sen gel
4. Nice dârâyı düşenden bırakmışdır o fettan kim
Süleymân-ı cihân olsan tek yek aldırır ol
5. Münîbâ yâr-ı ağıyardan hâzer et eşnâ olma
Muhibb-i âl ü ' Haydarla diliñ pir et ' aziz ol

9

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Pür- gâzab tîğ-ı bî-meyân ey dil-i zârım gözüñ ac
Mest-i nâzım gelir hâlini añlat kaçun ac
2. Hâne tenhâ buyûruñ var mı ki ey şûh teklif
Şaşladım düñter-i zî saña ki bir kerre dolab

- 3.Yâr ile gelip rakîb-i ülfetimî hiç çekmez
Kör gözü görmez anı deseler ammâ bu kaç
- 4.Ele âyine alıp hüsne bir kez nazar eyle
Hân-ı vaşlına niçe olmâsın üftâdelerin ac
- 5.Sâkiyâ lütf edip ‘ âşıklara cam tölüşün
Rağbetin tağı diyü çar‘ a seni bâşına şac
- 6.Ka’ il ol ‘Nahnü Kâsemnâ’ da olan dâne Hâkka
Sen Münîbi devr-i rızây-ı Hâkda etmez gayre muhtac

10

Fe‘ ilâ tün fe‘ ilâ tün fe‘ ilâ tün fe‘ i lün
Fâ‘ ilâ tün (fa‘ lün)

- 1.Sîh-i hicrân ile ey şûh dil-i üftâdedelikdir
Gerçi bezminde fakrında murâdı dedelikdir
- 2.Rûy-ı cânâ bakıp da pek telâş etme dile
İctinâb üzre olup da hâzer eyle geçelikdir
- 3.Rind mey nûş eden ol sâkiden elbette umar
Ki desin çâh-ı zenehdânım anâ kim mezelikdir
- 4.Nağd-ı ‘ aklı verip ol dühter-i zî almada(?) olmaz
Kıysa hem-rah olarakdan o da yerde delîlikdir
- 5.Nola maħbûs ise zindân-ı ğamında o şehiñ dil
Mışra-i Yusuf gibi hükmedici hüsünde mülkdür

6.İltifâtũ dil-i şâdan iken evvel nola şimdi
Bilirim bende fakiriñ adı defterde silikdir

7.Yanlı yançıklıdır ol şûh kim Münîb isteme kaçmağ
Ser-â-pâ sevdiceğim baksañ eyâ kaçma elikdir

11

Me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün

- 1.Nedir ey dil bu deñlü zülf-i nârine etmişligin
Ezelden içmiş ey meh-rû ki ğamzeñle bilmişligin
- 2.Niyâz eyle sañâ 'arz eyledim ğalim ki her câbesi
Ne oldu pür ğazab âyâ şitâb ile sevmişligin
- 3.Ğayal-i seyr-i kıaddüñ çün kıadîr oldu ten-i zârım
Dil-i tıfla be-hey zâlim bu kez var mı etmişligin
- 4.Sirişkiñ çeşmim ile kim yetişdin ey nihâl-i gül
Revâ görme beni cânâ señ ağıyârla etmişligin
- 5.Münîbâ destimiz ermezse gerçi vaşla zâhirde
Tâ Yusufcuguma vardır ğâb-ı ğülyâda sevmişligin

12

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

- 1.Âh-ı siyâh mest-i cefâ bitse saña söyledim evvel¹¹
Rûy-ı mirâte nazâr kıılma şaşkın nağşın olur evvel
- 2.Çeşm-i inşafla bakıp hey'ete ol şuh mihned sen
Münhedim olmâsın 'âşık diyü elbette verir bel
- 3.Beni ta' mir ise kaçdıñ seniñ ey can-pesendim
Dil-i ağıârı yıkıp da şu benim gönlümü yap gel
- 4.Etmem inkâr ne zaman olsa eder 'âşıkta talîf
Çeşm-i hassâd erişip arada bir kez kırıyor tel
- 5.O şehiñ hâttı gelip ruşat olur fikr ile
Bu Münîbiñ bağa yüze mûy-ı miyâne bülbül

13

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

Ey kıyâmet kıadd-i bâlâ reşk eder

- 1.Ey siyâh mest-i cefâ reşk ediyor hâline fülful
Gül-i ruşârına zâr eyliyor ammâ bülbül

¹¹ (Ey siyâh)

2.Bağın âşüfte 'i rinde dağl eder düğter-i zî

Niye bent'el ' anbe çünkü verir canla gönül

3.Sâkiyâ verme tehî ' âşık-ı şûrîdeye sâgar

Eşkiñ çeşmim seniñ ol hicriñ ile dolduruyor mül

4.Nev-nihal fikri hayâliñle şabâh etdi gönül

Rûy-ı üftâdeye karşı niye güldü diyü ol gül

5.Señ Münîbâ olayım derseñ eger guşşadan âzad

Genc ü hiddetde olup bâr-ı gama eyle taħammül

14

Ḥatt-ı lebün nâlese ' âşık-ı şeydâ

Gedâsın la' l-i nezil eyyâsın peydâ

Me fâ' î lün me fâ' î lün me fâ' î lün me fâ' î lün

1.Benüm baht-ı siyâhımdır şeb-i târı bu dünyânıñ

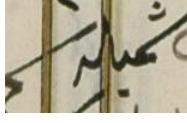
Seniñ şems-i ruħuñ şubḥ u dıraşşanı bir ziyânıñ

2.Nola nâkış görüp zâhid niye ta' n eyleye rindi

Niye yüregin bu rüyâ eşkâli vü bârî bu ziyânıñ

3.Bağıp zîr u râye ğam yeme kim ey dil-i şeydâ

Ki ' adl-i hağda birdir hem nerîmânı bu dünyânıñ

4.Nolur ھاۗl-i ruھuñ bir bendir ancağ
Müsâvîdir hemân olmağ ki sulţanı bu dñnyânıñ

5.Bilirken mâni‘ -i mu‘ ٲi degil mi ھاđ dñ ‘ âlemde
Đayâl-i ھاۗbdedir Münîb ki encâmı bu dñnyânıñ¹²

15

Me fâ‘î lün me fâ‘î lün me fâ‘î lün me fâ‘î lün

- 1.Seniñ la‘ l-i mey-i nâbıñ menî mest-i ھاۗrâb etdi
Siyâh mest-i cefel pîşe baña ğamzeñ ‘ itâb etdi
- 2.Niçin taھرık edersin zülf-i müşkiñ yârî kim ey yâd
Đađıtdıñ hûş-ı idrâkiñ ki ‘ aşđâ mey ھاۗzân etdi
- 3.Đayal-i ھاۗbde ey meh-veş bu şeb hengâm u vuşlatda
Ne oldu ٲâli‘ im bilmem ki pek çok mâh-tâb etdi
- 4.Nolur bir pâre raھاđ ver dile ey mâder-i eyyâm
Ki pistânıñla ٲıfl-ı dil hazân âh-ı fiğâne etdi
- 5.Zen dehrî bırağ dilden ki fâni ھاۗkmî zâ ‘ ilîdür
Münîbâ âl-i Ađmedle geçir ‘ ömrüñ şitâb etdi

¹² Ki bu gülünden riyâ eşđâl u yârîni bu dñnyânıñ

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

- 1.Mest olup yâr gelir tığ-ı bî-meyan âla frânğa
Kec giyip serde fesiñ gelişi benzer ki olnağa
- 2.Gelme ey şûh buyuruñ kim senle bir zevk edelim
Meclis-i âmâde hazır bâde meh-yâ tolu manğa
- 3.Ġam yemem çâh-ı zenaĥdânın bûs etmiş olaydım
Yalnız ĥâneye gelse şunar olsa da pıranğa
- 4.Şûh-ı Bulġârî çıġırtma şişirip de tolu mül
Kaķ zü veş derbihî âġû vâr mıdır sen de sitanğa
- 5.Lütf edip bende ki gülseydi Münîb ol meh-taban
Nola ĥarc eyler idim yoluna çok pend-i franğa

Farsça bir beyit

Burcunñu ûdeh-i vâ' et güzâr
Evķemu kışı bitsem biĥâr

Me fâ' î lün me fâ' î lün me fâ' î lün me fâ' î lün

- 1.Saña ger ' arz-ı ĥâl etsem dehânımda zebân durur
Muĥabbetde ne ki şâh maĥzarında tercümân durur

- 2.Seniñ fikr-i hayâl-i gül ' izârınla be-hey cânâ
Kaşım oynar gözüm seyirir benim cismimde can durur
- 3.Dil-i mehcûr nâ-çare kim âzar etme sulţânım
Feleklerle melekler hep zemin u âsman durur
- 4.Kaçan simin bir gün emmek murâd etsem seniñ ey yâr
Değil ağıyâr semin zirde kî kâv-i nihân durur
- 5.Nigâr-ı vaşl-ı dildâre Münîb elbet olur çâre
Bu deñli kim figân etme niçin câm ü cihân durur

18

Me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün

- 1.Leb-i hâlîñ gör begim murğ-ı diller şandılar yemdir
Degil dâne dil-i mecrûhların derdine merhemdir
- 2.Gülistân-ı ' izârında seniñ ol reng-i gül-gûnuñ
Görölmüş mi anıñ meşlebiñe devr içinde bir demdir
- 3.Ki sâbıkda hülâgüdan haber verir dehan ammâ
Gözün hunriz-i gaddardır velikin leblerüñ emdir
- 4.Sen ey mehpâre bir kez hâne'ı virânıma gelseñ
Edem işbat be-hey zâlim benim nûş etdiğim semmdir
- 5.Seniñ hicr ü ğamiñla dil niçe bir zâr zâr olsun
Şahâ gel âhıñ alma ' âşıkıñ kim dîdesi nemdir

6. Belî baḡs-i miyânîñ kim geçip de çok su'âl etdim
Şebat oldu velî simin berinde tamğası bendir

7. Münîbânuñ yanârdı defterî şabrı ruḡ-ı maşbaḡ
Bu 'aşḡ-ı nâr-ı ḡasret sevindire gâhice kerimdir

19

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. ḡayli demdir serde cânâ zülfiniñ sevdâsı var
Yaḡma cânım bilirsîñ bu günüñ ferdâsı var

2. Gelse de ḡattı bırakmam câh-ı 'aşḡıñ ol şehiñ
Kulluḡum işbat eder şad pençe'î tuḡrâsı var

3. Zülmat-ı ḡamda bırakmaz tâ benâñ eyler diliñ
Her kimiñ 'âlemde bir mihr-i cihân-ârâsı var

4. Her umûrun 'arz ederken niçe giryân olmayım
Bir selâma şimdi bilmem bizden istiḡnâsı var

5. Şanma kim beyhûde var ki pâre vermişdir Münîb
Herkesiñ ḡalbinde elbet başka bir ḡülyâsı var

20

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Rûşen olmaz şâm-ı taḡtım şubḡ u vuşlat neylesin
Ṫâli' im Ṫâli' degildir mâh-ı Ṫulu' at neylesin

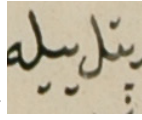
2.Yâzılırken maşşadı ‘uşşâkı kim bilmezlige
Urduğı baht-ı siyâhdır kim delâlet neylesin

3.Rûz-ı şebde dilde mesken ezber etmiş vaşfını
Dil ezelden âşinâdır likiñ vahşet neylesin

4.Vaşfa gelmez ismi var ol nâ-bedîd-i ‘anķâ-veş
Zâr eder dil yoķ o âfetde mürüvvet neylesin

5.Böyle şûh-ı pür cefâya mübtelâ ‘âşık yeri
Deş-i iklim ü cünûndur kim seyâhat neylesin

6.Ehl-i ‘aşkıñ hemdemi bir bâde vâr ancak humârı
Olmasaydı lâûbâlî rinde tâķat neylesin

7.Bir üğı dâme düşürseñ Münîb
Dil gülistânı cihanda ğayri hâcet neylesin

8.Ol büt-i ‘alî cenâbıñ serkeşıñ bilmez miyim
Zülfine dil-beste olmuş tâ ezel kim neylesin

9. Vaşfa gelmez ismi var kim cismi nâ-‘anķa-veş
Tâ ezelden âşinâdır câna minnet neylesin

21

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

- 1.Yine yüz verdi o meh hûnî 'i ğaddar gözüne
Dem-be-dem dîdelerim giriyor handân gözüne
- 2.Sensiz ey mihr-i dıraḥşân girse bâğ ermese
Bağmaz dil gül-i şad berg olur hâr gözüne
- 3.Çâr olurdu sihrinde gözüm ammâ yoluna
Hâk-i kûyîñ tûtîyâdır dil-i 'âşık gözüne
- 4.Çâk ederdim yağasın destime girseydi felek
Dûd-ı âhım eşerim elbet eder kâr gözüne
- 5.Leyli 'i zülfine beste ola lebden bu gönül
Hâb râhat mı girer 'âşık-ı şeydâ gözüne
- 6.Edemez ḥüsnüni taşvir gül olursa Bihzâd
Şayd olursañ el âman var mı o şâhın gözüne
- 7.Çeşm-i mesti sîhi(?) saña evvelden üstâd
Verdi oldu ki Münîbiñ yârîñ Allah gözüne

22

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

- 1.Çeşm-i seḥḥârı anîñ kim meni mecnûn edeyazdı
Öptün âl-i ruḥı ḥali dili âzdırayazdı

- 2.Bağın âşüfte 'i rinde bu şeb ol ta be-şabah
Beyt-i ebrûsı ile şükrî hattı bile yazdı
- 3.Bağ bir nîm nigâh eyleyecek gamze-i hûnî
Tîr-i müjgâni geçip cânıma tâ öldüreyazdı
- 4.Hân-ı vaşl ile çerağ etdiğün aldanma dile
Va' d-ı kemmun ile bilmem beni kim kandırayazdı
- 5.Gerçi kim kâr-gehi ' aşkda ziyân etmedim ammâ
Likiñ çok miñnet derdi bağ kazandırayazdı
- 6.Kim bilirken ne şükürdür lebiñ emdiğün Münîb
Az kaldı seni gerden-i billûruna dâd-ı nere yazdı(?)
- 7.Deşt-i hatıratda kılp da dil-i üftâde bu kez
Kıysa humâre olup ol deşt-i yabâne düşeyazdı

23

Fâ' ilâ tûn fâ' ilâ tûn fâ' ilâ tûn fâ' i lûn

- 1.Söyler ol şüh sergüzeştiñ geçdi çağım derken
Nev-nihâlim büyüdükce büyür âhım giderken
- 2.Ne yaman kapladı gisûları ol şems-i ruhı
Gören iklim-i cünûna gider âhir gezerken

3. Bir zamân ‘aşıkına etdiğiñ ih̄san çoğdan
İltifâtıñ nola âyâ ki bu günler sayarken

4. Nola men‘ eylermiş kışsa-i ‘aşkı şûfi
Bilemem h̄addinî ammâ kavruşun(?) şad diniñ

5. Böyle bir zülf-i siyeh-kâr ile geçmez kim Münîb
Kırılır nâz u niyâz eyler iken h̄ûn-dîde göreñ

24

Fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ i lün

1. Hep seniñ çündür eyâ çekdîcegim bunca âzar
H̄al-i ruhum eyle be-hey şuh birâz ol cevr-i âzar

2. Ne idi eyledigin kuluna ol va‘d-i vaşl
‘Ahde uymâdı bugün etdigimiz dünkü pazar

3. Çâh-ı ğamdan dil reste etme şânındır seniñ
Pâdişah-ı emrindir ol h̄âligin isterse bu zâr

4. Bunca pend eyledim ol şevket-i ‘aşka ola h̄âfız
Yine ol mihr ü fânî ne oğur da ne yazâr

5. Dehen ile nâfesi kâdriñ ârâr bildim o yâr
Bañâ şorma ğayri ey şûh sañâ didim şad hezâr

6. Etme âzürde’i halk kim söylenir zarb-i meşeldir
Düşer ol kendisi elbet el için kopard kızâr

7. Kâle gelmez kimse bilmez mâcerâmız ey Münîb
 Bezm-i ağıârde pür hânde baña gelse de bî-zâr¹³

25

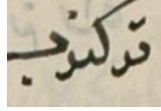
Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Bâb-ı miftâh-ı sa' adetin eyâ hâzret-i şâh
 Hem mürdesinden olur âhiri mücrimlere her gâh
2. Bilmediler kâdr-i şânîñ hâcîler âh u âh
 Kim hıyânet etdiler âl-i ' ayâye rû siyâh
3. Tâ mahşer hâlkı ' âlem olsa hâmmal günâh
 Refîğ eder ânı o gün kim eylesiñ lütf ü nigâh
4. Rûz-ı mahşer muntazırdır hâlk-ı ' âlem teşne-gâh
 Saqi' i kevşer ' Alidir hâbb ile bul ana râh
5. Sen necât ister iseñ sâlîñ eger ' uqbâda
 Bende ol âl-i ' abâyâ giyip ol köhne libâda
6. Nola zâhid gibi kalma saña pendim ' ucbâda
 ' Aql u fikriñ zikriñ olsun Muştafa vü Murtaza'da
7. Saña meydân-ı muhâbetde gelir tâc u kabâde
 Kim hâdişinde buyurdu zikri ' Alî ' ibâde

¹³ eder zâr

8.Rûz-ı maḥşer muntazırdır ḥalk-ı ʿâlem teşne-gâh
Sâki-i kevşer-i ʿAlîdir ḥabb ile bul ana râh

9.Merd olan bunda verir mürde-dile cânla ḥayât

ʿömri ʿazîziñ gelir elbette muḥât

10.Ḥüs n ü ḳubḥuñ sañâ bildirmege ḥayr ü ḥasenât
Defteren deste verirler yevm-i maḥşer ʿaraşât

11.Ben falân ibn-i falânım demeye istemez işbât
Laʿ net eyle hem yezide âl-i evlâde şalât

12.Kendi nefsiñ bilmeyen kim ḥaḳḳı idrâk eylemez
Bu ḳalemun-veş önüne günde kırk rengiñ eylemez

13.Bilmege olma ḥaḳḳa vâşıl terk-i âgyâr eylemez
Dost ezelden yazdığını çünkü tağyîr eylemez

14.Bâb-ı ḥaḳda ey Münîbâ tûranı redd eylemez
Yâr arârsañ burada bul kim şonu pişmân eylemez

15.Rûz-ı maḥşer muntazırdır ḥalk-ı ʿâlem teşne-gâh
Sâki-i kevşer-i ʿAlîdir ḥabb ile bul ana rah

Yâ Feyyaz

Yâ âli ‘ ayyâmdur

Fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ i lün

- 1.İbtidâ eyleyelim hamd u şenây-ı Yazdan
Ömrüm şefkat eder isem uçuru eyle Mennan
- 2.Ĥamd u ĤaĤdan Őonra nŭr-ı Muştafâ medĤ-i ‘ Alî
Şad selâm olsun Resŭle hem daĤı eline her an
- 3.Ey gŏnŭl yâd ile gel kim Ĥazret-i imâmları
Kimdir eřĤâd eyleyen Ĥâtilleri ol bŏyle iĤvan
- 4.Evvelâ ol Ĥazret-i řâĤ u vilâyet kim ‘ Aliyye’l-Murtaźâ¹⁴
Ĥatlîdür ibn-i Melcem şad hezar la‘ net ola
- 5.Kimdir ana fitne ta‘ lim eyleyeni hem bileñ
Ol buyurdu Ĥařd-ı resin neslime řâĤ-ı mŭrselin
- 6.Yâdigâr-ı Ĥazret-i Zehrâ Ĥŭsn ũ mŭctebâ
Zevcesîdir semm iĤirip etdi eřĤâd-ı bî-vefâ
- 7.Biri de sultân Ĥŭseyin bin ‘ Aliyye’l-Murtaźâ
Ĥatli semîri la‘ indir la‘ net olsun cânınâ
- 8.Şah-zel ‘ Abidin ol Ĥurretŭl-‘ ayn-i Ĥŭseyin
Kim řĤĤid etdi anı ‘ abdel mŭlŭk mervân-ı la‘ in

¹⁴ Evvelâ ol Ĥazretin damadı Ömer dedesi

9.Hem Muḥammed baḳar ol kim ibn-i Zeynel ʿ Abidin
 Ḳatli hüſſam laʿ in ol nûr-ı çeſm-i mü ʿminin

10.Ḥazret-i Caʿ fer imâm ibn-i Muḥammed bâ-ḳarî
 Kim ſehîd etdi anı Manſur kûfi dû-zehî

11.Hem daḫi mersiye ʿi Kâzım nurʿ ayn-i Caʿ ferî
 Bil ſehîd etdi anı Harun Reſid-i riḳḳatli

12.Biri de ſâh-ı ʿ Alî Rızâ ibn-i ſulṫan Kâzım
 Ḥorosanda yâtar ol kim ḳatli me ʿâmun-ı zâlim

13.Yigirmi beſ yâſa eriſdigin Muḥammed taḳı kim
 Nev civâne zehr içirdi zûlm edip de muʿ taſım¹⁵

14.Ḥazret-i ʿ Alî Faḳî ibn-i Muḥammed taḳı ʿi gör
 Mütevekkil ḳatlidür bunda görmez orda gör

15.Ol hüſn ü ʿ askerî ibn-i ʿ Alî vü bâ-naḳî
 Muʿ temed etdi ſehid kim ḳatlidür ol daḫî

16.Hem zaman muʿ temedde oldu aḡyârdan nihan
 Sâḫurda nûr u ḫayırdan ḡâ ʿib etdi bilen iḫvan

17.On ikincî Ḥazret-i Mehdî eder bir gün zuhûr
 Ceddi pâkî intikâmıñ elimde etmez ḳuſûr

¹⁵ Nola ferzend-i Rızâdur zehr içirdi Muʿ taſım

18. Yâ ilâhi ol cîbin-i Muştafânuñ ‘aşkına
 Âl-i evlâd-ı ‘Alîyye’l-Murtazânîñ ‘aşkına
19. Hâzret-i Hâtice Zehrâ Ümm-i Gülşüm ‘aşkına
 Çarde ma‘ şum pâk ü hem imâmın ‘aşkına
20. Nola ol Hâzret-i Hamza şehdânîñ ‘aşkına
 Bağma noğşan Münîba zat-ı pâkin ‘aşkına
21. Rûz-ı şebde hağdan olsun âl-i evlâde selam
 İhtiyâcım gayre yoğdur söz budur billâh tamam

26

Fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ i lün

1. Hâne bir dûş nola Hindû Yemenî gez abdal
 Pirzen dehrî birağ şırtına bir post âl
2. Bu rüyâ pürri ile şûfi bulmazsın uçmağ
 Ere bir mürşid-i kâmil bulup andan dest âl
3. ‘ Aceb ol şûh-ı cihânım kande didem seyirir
 Beklerim bu haberi bâd-ı şabâ kim gele fil hal
4. Eller giyininip de şalınırmiş nev-nihal eller ile
 Nola mûy-ı miyâne şârınıp marpiç-i şal
5. Tatalım ol benziyor ebrûları ol mâh-ı neve
 Niye teşbih olunur âl-i ruğunda ânîñ ol hal

6.Çıkamaz ol mâni 'i dilden o perî-rû ammâ¹⁶

Düşme diye rakîb ardımıza gelip mişâl

7.Bir sâkıızlı güzele neyleyelim ah düştü gönül¹⁷

Ahîri bükme daği etmiyor ol va' d-i vişâl

8.Bir hayalde dağî verd-i rağn koqlamadım

Ṭa' n-ı ' alemde eyâ kalmadı hiç bende vebal

9.Dil haberimi şikâr eyliyor ol âhu nigh

Ġayri vaz geç ey Münîbâ kalmadı sende mecal¹⁸

27

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1.Bekledim şûğ-ı cihân tâb seni sâ' at beşe dek

Va' d-ı kemmûnla firîb eylediñ etdiñ baña dek

2.Çeşm-i âhûy-ı nighle tîr-i müjgânıñ seniñ

Deldi cânıñ ehl-i dinden düşman imâna dek

3.Niçe va' d eylediñ ey meh pây-ı pûsuñ ' âşıkâ

Dil-i mecnûn pîç ü tâb etdî bu şeb tâ şabağa dek

4.' Abdüşşelamla müşerref olayım derseni eger

Dedi ol ṭâli' i yüksek benle nûr-ı zere dek

¹⁶ Gitmez o semt-i hilâfe

¹⁷ Meyl edip âh düştü gönül

¹⁸ Ġayri vaz geç ey Münîbî kalmadı hiç sende vebal

5.Ey Münbâ böyle bir zülf-i siyehkâr bulamazsın
Gezsen iklim-i Mışır Hind Yemenî tâ Çîn'e dek¹⁹

¹⁹ Gelmedî mîzâne ʔali' etdi ol meh bâna dek (Kenarda yazılmış)

Der Hakk-ı Şitâ Güft-i Münîb
Müseddes

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

- 1.Zâhidâ etme şikâyet bırak kim çok yatdıñ
Tağ-ı eflâkden düşüp de ser-miyân olmuş şikest
- 2.Mescidi bıraktı halkda kim şobâya tutdu yüz
Çok Müslümanlar şitâdan oldular âteş-perest
- 3.Bir Menâyîb geldi kaymak sevda karşıya (uyuya)
Nola yetmiş dörtde tonda ben deniz yazmış elbet

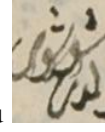
Beyt-i Münîb

Binây-ı şabrıma cânâ gamıñ bâdı helâl verdi
Taħammül tâmâr oldu teniñ dîvârı bel bükdü

Hevâsı der Hâk kınyor delâl ' Arif
Agaz-ı zehveri kıolunda oynar

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Sañâ gel vaşf edeyim ismi yasağ bir kıanbur
 Seniñ idbâr eyle kim her dem ederse zenbur
2. Mest olup kârîze düşmüş nola cânidir hun-bur
 Çok yiyip tutmuş anı egledigim gelip ' uçur
3. Her tarafda şöhreti var şimdi etmişdir zuhur
 Lebiñ yok pür heyelân çenginde olmuş meşhur
4. Kışver-i Şûlû Kıulede çıkmışdır yola er
 Şan' at-ı ahengeride şimdi kıanyor pür hüner
5. Güft-i gûyı hezâyanda her dem ol yer yok(?) yer
 Bize denklik gibi amma bulmadım der bu yeler
6. Gel zuhurı kıul yaşısın şor sen ihbâr-ı cihân
 Müslümanlıkda anıñ hiç yok dururmuş âd-ı şân
7. Öyle çoklar yer ki âğız âçamaz hiç sâ' irân
 Kıanğı tâşı kıaldırırsañ çıkar altında hemân
8. İşte meydân var mı diye çıkdı şimdi kıanyor kıande mi
 Kııl temâşâ kim hünerde geçdi ibn-i mâlıkıcı
9. Müftü hamâmında duydum Kıadıköy' de bir câmi
 Pek kıulaqlımış anı uydurmuş ol bir Baltacı

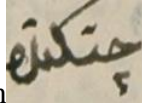
10. Vaşfı yel oğlu anıñ çârsûda kim oldu

Ba' zı delâllık eder mestlik ile çâgırıyor kevnime koy

11. Bu hevâ-yı sühan ile der ahibbâ anâ toy toy

Yalñız râh-ı ayânında degil şan' at boy boy

12. Her tarafda şöreti var şimdi etmişdir zuhur

Lik buğ yer her yalân olmuş meşhur

Letâyif-i Kevn Yâzıldı

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Habbezâ ey qarye alan şân-ı nâm

Ṭâli' meymûnuñ etsin rûyını her şubḥ u şâm

2. Ey sen qara ḥâşâ göreñ ruḥuna ḥükm ile ol ḥarâm

Her çeri-bâşı da yoğdur senden olan ihtişâm

Naqarat

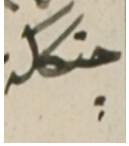
Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1

- 1.Nâzırı Şûlû Kuledir şanma etmez ihtimâm
Cizye-dâre bile çıkmaz şöyle hırşlıdır müdâm
- 2.Dinse ger hâcî falan kim çok mu âd u şânına
Kim yel oğlular cihanda bendedir fermânına
- 3.Hep kemañceyle durup şaf bağlayıp divânına
Böyle haşmetle giderken loncanıñ meydânına

2

- 1.Vaşf-ı yel oğlu âniñ hacv-i ensâbla
Medhe şâyeste degil mi ' ayni bu elqâbla
- 2.Söyledim vaşfiñ aniñ kim ehl-i diller hep belâ
 pâlâmûdu yer ol ' uquru kelb ile

3

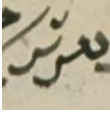
1. Kişver-î Îrân-ı saraydan çıkmamışdır böyle er
Şan' at-ı âhengeride cümleden şâhip hüner
2. Yılda bir kez âyin üzre kuzu kim zenc eder
Lâye dile kıbtîyânî giripdir yedigi eger

4

1. Sâ' ati mâşâlıdır hem dahı sâhil hânesi
Ey sen çara üzre yapılmış andan ekle mâyesi
2. Kim var ise kandalıktır artar ânî pâyesi

Çevre vadır sâyesi

5

1. Bir muţalsam duħme ğûya kim musahħar âna mâr
Lîk fetħ etseñ ânı kat kat çıkâr
2. Seyr et eţvarîñ çeri-bâşı da var mı bu vaĳâr
Bir şeca' at var kim anda hırşla dâme çıkâr

6

- 1.İşte meydan kâm olan var mı der bir kandecî
Kıl temâşâ kim hünerde geçdi ibn-i malğacı
- 2.Bir leţâyif gûne nazmı kim dermiş bir hâcı
Hey'ete bir âşinâ kim bilmez ol âyın kaçı
- 3.Nâzırı Şûlû Kuledir şanma etmez ihtimâm
Cizye-dâre bile çıkmaz şöyle hırşlıdır müdâm

Leṭâyif
Müsemmen

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Yeniçeri oldum mu yâ biz buydu ihşâtle

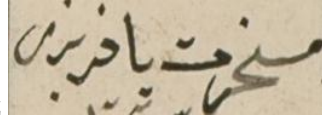

Ne belâya uğra şimdi bu şât-fâtla

2. Bir sa' at kazanman içinde ḥabbelâ

Biz nice toyrâyım böyle bir şûr-i batla

3. Yenşürî oldum daḥı siz

Rûḥ anîñ bizim bizim görmedim mi âtle

4. Biz geri döndüm kaçsar şeflâk gezer bir nâresiz(?)

Biz 'ulufe gitmiş vallah gurû gavgâ 'ile

Yâ Feyyaz
Gazel

Fâ' ilâ tûn fâ' ilâ tûn fâ' ilâ tûn fâ' i lûn

- 1.Ey gönül zâhirde yağan defterî esrârı gör
Dehr içinde ' âkıl iseñ yâr gör âgyâr gör
- 2.Bir tefekkür eyle bu çarhı denî devvârı gör
Gezme beyhûde cihanda kudret-i ğaffâr gör
- 3.Bil Muhammed Muştafâ'yı Haydar-ı kerrârı gör
Bir nazar kıl pîrim ' Abdulkâdir sultân gör
- 4.' Alem-i fânîde eyâ bunca güftâr söylenir
Şehr-i ' alemim kim buyurdu Bâb-ı ' alidir söylenir
- 5.Ol hüsn halk-ı Hüseyin dilde da'im söylenir
Hem semavât ehliniñ tesbihî bunlar söylenir
- 6.Bil Muhammed Muştafâ'yı Haydar-ı kerrârı gör
Bir nazar kıl pîrim ' Abdulkâdir sultân gör
- 7.Geç Hakkıñ gevherî bunlar yeter bir hân sañâ
Fırşatı elden giderme nuş u pendim bu sañâ
- 8.Çadd-i dâl eyler felek bir gün neler işler sañâ
Bu teniñ tebdil olur kim hem demiñ hâkdir sañâ
- 9.Bunca esrârı Hudâdan söylenen güftâre bak
Kîl u kalde kalma ' aşık buradan al gel bir bak(?)

10.Oлма ter-i âlûde dâmen derdine bir çâre bağ

Can verip cânâ cihanda şıdđ ile pâzâre bağ

11.Biz Münîbâ âl-i Ağmed Murtaẓâ ĩurbânıyız²⁰

Hem Şehîd-i Kerbelânîñ bâş âçık giryânıyız²¹

12.Çarde ma' Şum pâkde beste-leb ĩayrânıyız

PâdiŐâh-enbiyânîñ²² bende'î fermânıyız²³

²⁰ Biz Münîbâ âl-i Ağmed Mustafa ĩurbânıyız

²¹ Hem Şehîd-i Kerbelânîñ ruz-ı Şeb Giryânıyız

²² ĩamdulillah

²³Sermiz âl-i yeẓidi bende'î ĩađanıyız (Kenarda Yazılmış)

Yâ Feyyaz

Gazel

1

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

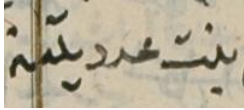
- 1.Zâhidâ fikr edelim gel beri Allah ' aşkına
Ne revâ âl-i Muḥammed bu cefâya ola şâyan
- 2.Diñle şimdi çarde ma' şum-ı pâk-i aḥvâlin
Kimdir eşhad eyleyen ol kavm-i nâ-pâk Yezîdan
- 3.Daḥı kırk günlük idi ḥazret-i ' Alî ferzendi²⁴
Çışdırıp қаpiya eşhâd etdiler mel' un-ı қoman(?)
- 4.Ol şehîd-i ma' şumun ismi hem Muḥammed ekber idi²⁵
Olsun evlâd-ı ' Al-î rûḥ-ı şerîfi ḥandan
- 5.Kim ki evlâd-i Resûle ol ḥıyânet қаşd eder
Bil ki insan şöyle dursun la' net olsun ḥayvan
- 6.Hem ki ' Abdullah ikinci bin Ḥasandır yedi yaşda
Bin ' ömr etdi şehîd baқ' ada yatar er-civân
- 7.Şalit ' Abdullah ki ferzend Ḥüseyn bil ânı
Қatlîdir ibn Rezzaқ Kerbelâda ḥadimi Rıdvan
- 8.Ne ḥaқâretler edip kim daḥı nâ-fehm idiler
Nev-resîde şir-i ḥurdi bülbül bâğ-ı ḥubân

²⁴ kim nol ferzend-i ' Ali

²⁵ maḥtûmun

2

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

1. Bil tevellây-ı teberrâyı eger ' âşık iseñ
 Qılmayıp râh-ı zalâletde bulasıñ îman
2. Biri de râbi' Qasımdır kim velim etdi şehid
 Kerbelâ hâkinde yatar dide giryân-ı ' âşıkan
3. Bil ki ferzend ' Abidindir Hâsan ol kim altı yaşda
 Qatlî Manşûr bin Aḥmed yent nur kılmı mu' aviyan
4. Hem daḡı Qâsım Sa' id bin ' Âbidin ol sedâsı gör
 Mu' aviye etdi şehid hemân²⁶
5. Görmesin rûy-ı sa' âdet hem ola dûzeḡ mekân
 Qaşd edip âl-i ' Alîye üç yaşında verdi can
6. Hem daḡı maḡtum Muḡammed bâḡar ol kim sel durubdur
 Ol yedinciydî şehid etdi ânı bin Manşurdur ḡaşḡıyan²⁷
7. Ki şafâda ola ḡabrî şâmın ' Abdullah maḡtum
 Üç yaşında ibn-i Ca' fer biri mistâm ile dem' an

²⁶ ḡatlî bû an

²⁷ Aḡmed bin Manşur

Gazeller

Fâ' ilâ tûn fâ' ilâ tûn fâ' ilâ tûn fâ' i lûn

1. Bâyezid yanında iken râh-ı cennet olup anıñ
 Kaydı andadır âniñ kim bil şehîd etdiler ' uryân
2. Yine bin Ca' fer-i Yaḥyâ laḳabı Hâdî denir
 Toḳuzuncu diye on yaşa erişdikde civân
3. Getirip de kim ḫalife ḳatına eşhâd eden
 Ol ki ' abdeten kûfi ḳâtlidir baḡban²⁸
4. Nola Baḡdatda yatar ol murḡ-ı cennet dide giryân
 Anda vardır daḡı medfun niçe çoḳ maḫtûmân
5. Hem onuncudur ki Şâlih ibn-i Kâzım üç yaşında
 Ḳatlidür anıñ ' Ořman ḳabri şîrazda pâk-i erkân
6. On birinci yine Tayyib ibn-i Kâzım yedi yaşda
 Ḳatli Aḫmed şâmı yatar ol Rize'de nâlân²⁹
7. On ikinci nûr-' aynî taḳı dört yaşda şehîd
 Eyledî Aḫmed şâmı baḫr-ı ḳumda görün iḫvân
8. Bir yaşında idi Ca' fer on üçüncü ma' şum
 Ḥasan el ' Askeri evlâdı şehîd oldu bu ân

²⁸ gül inan

²⁹ Rize'de yatar nâlân

9. Anıñ İbrâhimi Şamî rû-siyâhdır qâtılı

Yahu dinden ki eşedir böyle ma'şuma kıyân

10. Rîze'de qabri anıñ kim bilen on dördüncü

Hazret-i Qâsım ki mahtum 'askeridir 'aşıkân

11. Üç yaşındaydı şehîd etmeye manşur Şâmı

Nola ol pâyine düşdü tâ Cezâyir'den ol düşmân

12. Kim tamam oldu o şad-berg-i nihâl-i cennet

Hasret âl-i Muhammedle gelin ağlayalım ihvân

13. Verdin olsun hem zebânında şalât eyle selâm

On sekiziñ 'alem içre bir Muhammeddir o sultân

14. Bir siyeh-rûdur pâkinde kilâbındır Münîb

Qıl şefa'at bendene âl-i 'ayâ 'aşığına ihşân

Ġazel-i Münîb

1

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

- 1.Nağdır hâ melegim var ise gitsin hele bâde
Dimesin sâki 'i gül-çehre hemân kalmadı bâde
- 2.Hep senin çündür eyâ birbirine bezmde yâran
Gezdirip sâgar şahyâyı bu şeb dest-i cibâda
- 3.Neyman bir şarışın dilbere kaldı gönül
Hüsni ü ân câdına var kim olmaz ki her bâde
- 4.Gül ruhuñ yâd edip ol âh u hazînim şehzâde
Nazm-ı dilgeşle nevâ eyler o her dem ki şabâda
- 5.Zâhidâ neş 'esi bu hime 'i gerdunda bulunmaz
Dest-i sâkıden ki nûş olmuş idi kânı o bâde
6. ' Aks-i devvâr felek câha geçer nâ-danlar
' Akla ye 'esle kıldı nola zir-i ğara bâde
- 7.Rind ta ' n ile yıkar vâ ' iz gör kürsüde
Nola te ' avil yapar şorsañ eger ekl-i ribâda
- 8.Evliyâsın nûr ile kim olma ârâyîşe mâ ' il
Mest-i ' aşkıñ iftihârı ola peşine libâda

9.Etme ümmîd ü meded kimseden ‘ âlemde Münîb
Dü cihanda seniñ her maqşuduñ ol âl-i ‘ abâda

2

Fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ ilâ tün fâ‘ i lün

1.Şanma kim dehr-i denîde mal u câhdır emelim
Rûz-ı şeb fikr-i hayâl ruḥ-ı yarıdır emelim

2.Âteş-i hicriñ ile defterî şabrım yaqdıñ
Dökdüğüm eşkiñ seniñle bir hisâbdır emelim

3.Sâkiya bezme buyur kim bañâ ‘ azz u şandır
Teşne dil la‘ line cânâ beni qandır emelim

4.Yûsuf-ı dil kim rehâsı çünkü zindân ğamından
Ol ‘ aziz-i mısr-ı hüsne ‘ arzuḥaldır emelim

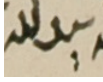
5.Bir dem ey qâmet bâlâ ki hırâmıñ göster
Sîm ü serve qarşı güyâ mâh-tâbdır emelim

6.Seniñ ey nûr başar kehl için iziñ tozuna
Çeşm-i ‘ âşık sorma ister ḥâk-i pâdır emelim

7.Bunca dem kim ser-i kûyında dolaşmaqda Münîb
Rûy-ı pür-tâbıñla bir şeb mah-tâbdır emelim³⁰

³⁰ Murğ görmege ḥal vü ruḥı andır emelim) (Murğ-ı dil ‘ arzu eyler

8.Şem‘-i ‘aşkıñ şereri düştü gönül bir katl aldı

Nola şıfat virmege candır emelim

3

Fâ ilâ tün fâ ilâ tün fâ ilâ tün fâ i lün

1.Çâr olur dîdelerim kim nola râhe bakarak

Bir şıtab île o âfet geçdi canlar yakarak

2.Bezme teşrîfiñ için kim nola mânende’i hâlka

Âhdır kat hayâliñ kapıda kaldı kulak

3.Tâb-ı hicriñ île dîdemde benim nem mi ararsıñ

Rû şeb kalmadı eşkim hâk-i pâye aarak

4.Nev-nihâlim dil-i vîrânıma lütfüñ ile gül yab

Hâne tenhâ buyuruñ hâtırını ayyar yıkarak

5.Nola germâye’i ‘aşkıñda şaçâğım sañâ pek geçdi

Şûh-ı dellâke de bir halvet olup da çatarak

6.Hele bir lahza ki deñiz kederi ‘âlem çekme

Eyleyip def‘-i gam ol hûb ile bâde çakarak

7.Her günah île Münîbâ iste maşşûdunu Hâkdan

Şubh-ı dem râh-ı Hudâya eşkiñ çeşmiñ aarak

4

Fâ ilâ tün fâ ilâ tün fâ ilâ tün fâ i lün

- 1.Çeşm-i 'âşık kamaşır şem'-i ruha yakmağdan
Ehl-i 'aşk yanmada tâ tıfl iken ol kondağdan
- 2.Kim bilir ehl-i kemâliñ bu zamanda kadriñ
Farkı yok câhiliñ hassan ile bâkıl ahmağdan
- 3.Pek de yüz vermeye pûs etmege şârkar gül' izârîñ
Kaşdı gîsûların ey şûh bâşına çıkağdan
- 4.Ġâlibâ diyü raķib yâre beni pek geçmişdir
İltifatdan bu raģib añladığım kaçmağdan
- 5.Kim bilir hâlini yârîñ dil-i 'uşşâķına gel sor
Terk-i hâb etdi Münîb şâli' i yoqlamağdan

Beyit

Gec ķârun ise de ĥakla yeksân olsun
İtminân ile olan lütf-i mürüvvet ne belâ

Kelâmı Refî Raḥme

Fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' ilâ tün fâ' i lün

Ṭarîḳ-i ḥaḳda yoḳ ḡayriyyet aṣlâ cümlesi birdir
Velîkin kimse bir ümidir kimi Ramazânı

Nola zâhid Recebbûna ṭarîḳiñ ithâd et
Ki Kâlâyîde Şimdi bir 'azir oldu Őa' bânı

Şehîd-i Pertev PâŐâ

Me fâ' î lün me fâ' î lün me fâ' î lün me fâ' î lün

Göñül mehcûr-ı vuşlat çeşm-i terdir câm-ı lebrizî
Ne yapsam neyle dem-saz eylesem âh siḡr-i ḡazînî

'Aceb mi beklesem yaḳsam Őabaḡ maḡŐer-i engizî
EriŐdî lebleme 'i ḡasret yetiŐ basmıŐ tebzî

Hazret-i Zekâ'i

Me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün me fâ'î lün

Yapılmasın tûde'î kabrim güzergâhında ol şâhîñ
Gelip geçdikçe şorsun hâlimi hâk-i mezârımda

Giderdim Çîn'e dek zülfi hevâsıyla dedi zîrâ
Zekâ'i devr olup gitme der devletimdarımda

کتاب آس اگر او بکشد و بر کس دیگری
بوینده از کتاب آس به اصحابی با صلواتی

مهر خورشید چنانکه در دو کمره بویند
مهر در بوینده که می نورد و معانی که بود

کوز کوز اندیم دایغ با قدم
دایغی که ایمن بسو کن غم با زنجی

راشته ای کس اگر هر چه می زخمی زخمی او نوح
لطفی دار اولسون ای برسان کسان

خود بر اولدی زخنده علی

1. Riķâb-ı âsa eger öpmek dilerseñ pây-ı dildârı
Yolunda irtikab eyle aşılmağı başılmağı
2. Göz kör etdim dağ yağıdım şerhe çektim sineme
Dağını seyr eyleyen bilsin benim tarihimini(?)
3. Mihr-i(?) düşmez biraz kim
Mehdir yüregiri nûra muķabil görelim
4. Rişte-i elmas eker her açtığı zaħme o şuh
Lütfu var olsun eder ihsân ihsân üstüne
- 5.....(?) oldu terakkide ‘ Ali

Yukarıdaki bölüm şâirin başka şâirlerden beğendiği şiirlerin yazıldığı bölümdür. Şâir bu bölümü el yazısıyla çok da düzenli bir şekilde yazmadığı için hem çevirisini hem de orijinalini birlikte verdik.

Yâ Hâfız

Biñ iki yüz yetmiş beş senesi mâh-ı şafrel-ğayrîñ on birinci gecesi bir kuyruklu yıldız bağı tarafından toğup ğâyet büyük olarak ve bağı şol tarafda kuyruğı şâğ tarafda şalkım şaçak giderkeñ bağı pûsı bütün bağı tarafına dönüp kuyruğı gün toğusuna döndüğü halde iş bu maħalle şerħ verildi.
75/ş.12

Şâir merħum Kâlâyî Refîc

Efendî-zâde Aħmed Münîb

Dâilerî

SONUÇ

Bu çalışmada 19. yüzyılda yaşamış olan Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb Divânı incelenmiştir. Çalışmada şiiirlerinden hareketle Münîb'in hayatı, sanatı ve eseri hakkında bilgiler verilmiş, divânın transkripsiyonlu metni hazırlanmıştır.

Elimizdeki kaynaklardan ve şiiirlerden hareketle kendisi gibi şâir olan Refi-i Kalayi'nin oğlu olduğu anlaşılan Münîb son dönemde şiiirler yazmasına rağmen asrını aşabilmiş günümüze ulaşabilmiş bir şâir değildir. Şâirin yaşadığı dönem zaten divân edebiyatının yıkılmaya yüz tutmuş, yeni bir şâirin ve yeni bir hareketliliğin olmadığı XIX. yüzyıl olduğundan Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb de bu sürecin etkisinde kalmıştır. Yenilik getirmekten uzak, kendinden önceki şâirlerin devamı niteliğinde şiiirler yazdığı görülmektedir. Bilinen tek eseri 'Divân'ıdır.

Eserinde tıpkı babası Refi-i Kâlâyî gibi tarihlere yer vermiştir. Kullandığı dil çok ağır olmamakla beraber çok yalın da değildir. Ancak yer yer halk tabirlerini de kullanır. Ayrıca eserde yoğun olarak da Ehl-i Beyt muhabbetinin işlendiği görülmektedir.

Eser 1 müsemmen, 2 na't, 7 medhiye, 39 gazel, 2 beyit, 1 şarkı, 1 müseddes ve 1 kasideden ibarettir. 1 a'da Agâhın bir gazeli, 1b, 2 a'da iki şarkı, 3 a'da iki manzum tarih, 46 b'de Refi-i Kalayi'nin, Pertev Paşa'nın, Zekayi'nin ikişer beyti, 48 a'da Lütfi'nin birkaç beyti olmak üzere toplam 420 beyit vardır.

Çalışmanın birinci bölümünde şâirin hayatı, eserleri, kullandığı nazım şekilleri üzerinde durulmuştur. Hakkında tezkire ve kaynaklarda çok az bilgi bulduğumuz şâire yönelik çıkarımların esas kaynağını şiiirler oluşturmuştur. İkinci bölümde ise divân metninin transkripsiyonlu şekli verilmiştir.

Sonuç olarak bu şekilde hazırlanmış metinlerin edebiyat tarihimiz açısından önemi göz ardı edilemez. Çünkü bu dönemde yaşamış ve adı hiç duyulmamış birçok şâir vardır. Elbetteki yenilik getirmekten uzak da olsalar bu şâirler bizim kültürümüzde yaşamış, edebiyatımız içinde varlığını sürdürmüşlerdir. Bu tarz çalışmaların aslında adı duyulmamış şâirler üzerine yapılması XIX. yüzyıla da yakılan bir ışık olacaktır. Zaten iyi şâirler olarak bilinen ve birçok yenilik yapanlar herkes tarafından tanınmakta ve bilinmektedir.

Yapılan bu çalışma ile 19 yüzyılda eser vermiş divan şairleri arasında Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb'in Divân'ının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın kültür mirasını tanıma, onu gelecek nesillere aktarma, yapılacak metin şerhleri çalışmasına zemin oluşturma açısından faydalı olması hedeflenmiştir.

KAYNAKLAR

Ahmed Münîb, *Divân-ı Münîb (Kalayî-zâde)*, Ahmed Münîb Efendi, Milli Kütüphane, yz. FB 482, yk.

AKSOYAK, Hakkı, *Refî-i Kalâyî ve ‘Geçme Çubuk’ Manzumesi’*, Türk Kültürü İncelemeleri, nr. 4. İstanbul, 2001

Edebiyatı Arastırmaları, MEB., İstanbul 1998

DİLÇİN, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK, Ankara, 2000

DEVELİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Aydın Kitapevi, Ankara, 2002

İPEKTEN, Haluk, *Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yay., Ankara, 1997

İPEKTEN, Haluk, *Tezkirelere Göre Divân Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı yay., Ankara, 1988

KANAR, Mehmet, *Farsça-Türkçe Büyük Sözlük*, Birim Yay., İstanbul, 1998

KANAR, Mehmet, *Arapça -Türkçe Büyük Sözlük*, Say Yay., İstanbul, 2009

KEMAL, İbnül Emin, *Son Asır Türk Şâirleri*, c.3, Dergah yay., İstanbul, 1988

KURNAZ, Cemal, *Hayâli Bey Divânının Tahlili*, MEB yay., İstanbul, 1996

MACİT, Muhsin, *Nedim*, Akçağ, Ankara, 2000

MACİT, Muhsin, *Erzurumlu Zihni Divânı*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2001

MERCANLIGİL, Muharrem, *Ebcad Hesabı*, Doğu Matbaası, Ankara, 1960

ÖZGÜL, M.Kayahan, *Divân Yolundan Peraya Selametle*, Hece yay., İstanbul, 2006

SÜREYYA, Mehmed, *Sicill-i Osmanî yahud Tezkire-i Meşâhir-i Osmaniyye*, Haz.

Doç. Dr. Mustafa KESKİN, Yard. Doç. Dr. Ayhan ÖZTÜRK, Yard. Doç. Dr. Ramazan TOSUN, c.II, İstanbul, 1996

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.II, MEB yay. İstanbul, 2004

PALA, İskender, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Akçağ yay. Ankara, 1989

ŞEMSEDDİN, Sami, *Kamus-ı Türki*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989

YAKIT, İsmail, *Türk-İslam Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*, Ötüken yay., İstanbul, 1992

YENİTERZİ, Emine, *Divân Şiirinde Na'at*, TDV yay., Ankara, 1993

ÖZET

Bu çalışma, 19. Yüzyılda yaşamış olan Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb'in Divân'ını konu edinmiştir. Bu "Divân"ın bilinen tek nüshası vardır. Bu nüsha, Milli Kütüphane Yz FB 482 arşiv numarasında, kayıtlı olan nüshadır. Bu nüsha incelenerek üzerinde çalışılmıştır.

Eser iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, ulaşılan kaynaklardan ve Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb'in Divânı'ndan hareketle şâirin hayatı, sanatı ve eseri hakkında bilgiler verilmiş, Divânın şekil ve içerik bakımından incelenmesi yapılmıştır. İkinci bölümde ise,

Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb'in Divânı'nı incelenerek, Ahmed Münîb ve şiirlerinin Divân şiirine kazandırılması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler

Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb, Divân, transkripsiyon, Metin

SUMMARY

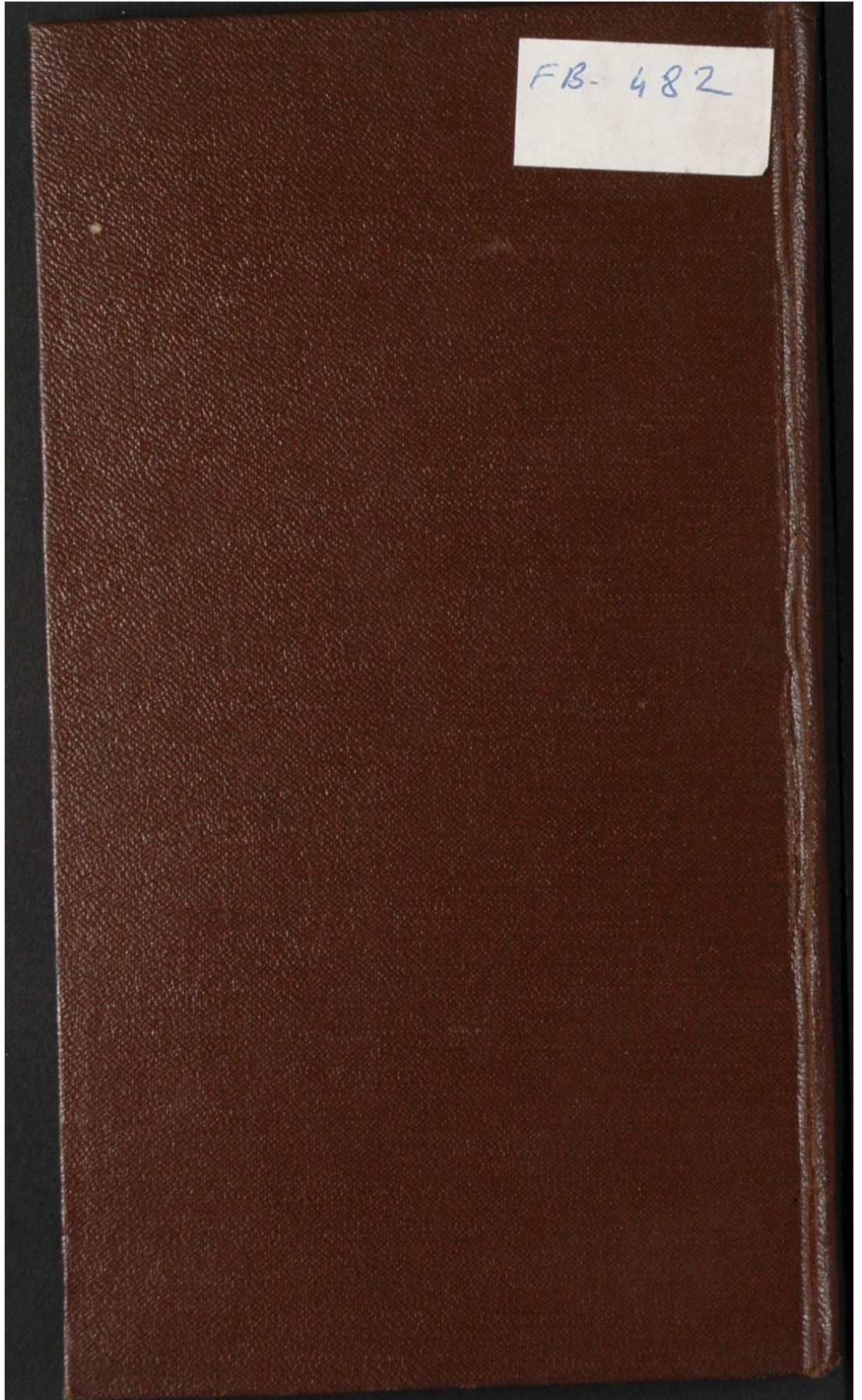
This study is about the Divân of Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb who lived in 19th centry. There is the only addition of this Divân. This eddition is recorded in Milli library at the archives of Yz. FB 482. This work is studied by invastigating it.

Literary work is made up of two section. The first section is about poestis life art and work, and is about boks form and contents with finding resources and reching the Divân of Kâlâyî-zâde ahmed Münîb. In the second section, Ahmed Münîb and his goining to Divân poems is aimed.

Key Words

Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb, Divân, Transcription, Essay

**(KÂLÂYÎ-ZÂDE AHMED)
MÜNÎB DÎVÂN'ININ ORJİNAL METİN ÖRNEKLERİ**

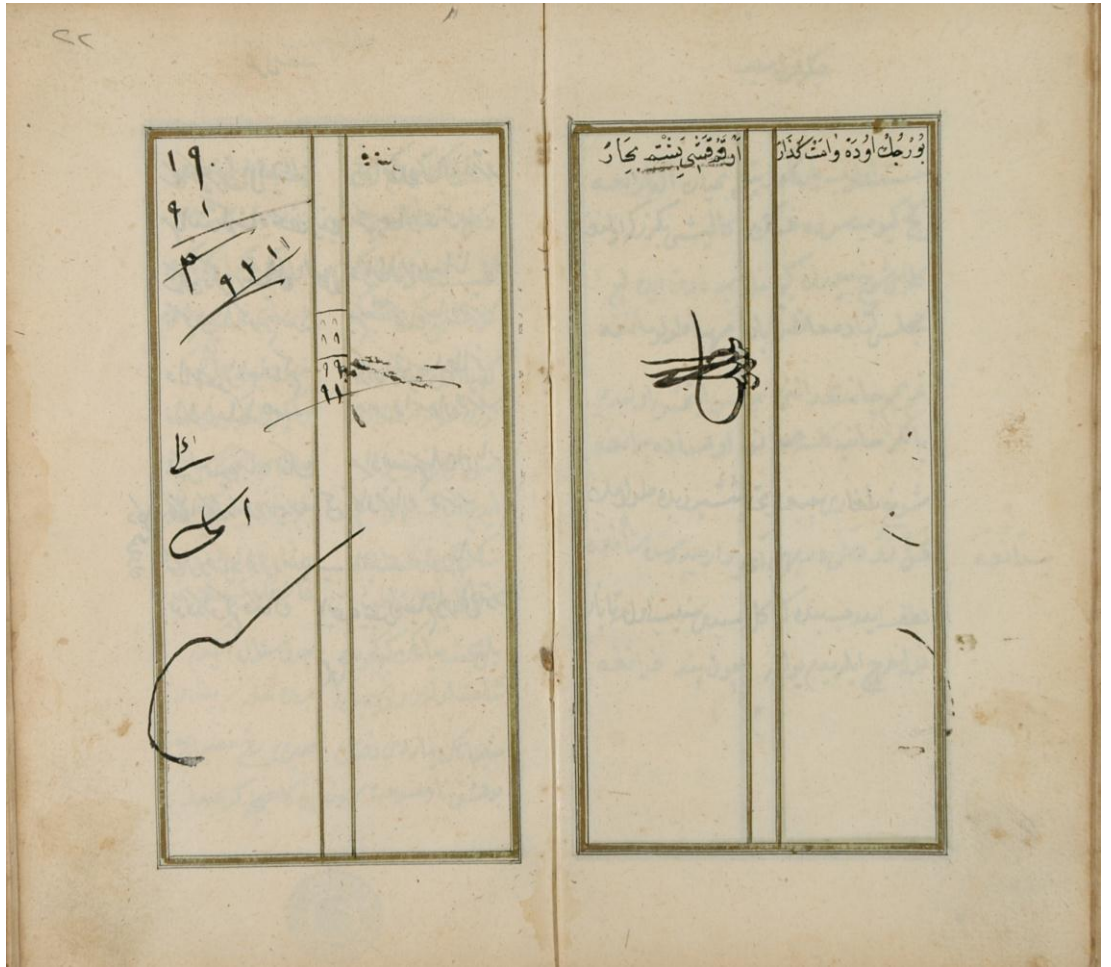

حبل الیه مال یعنی الہ المال دکل
 آدر مالی اولور می ال مال دکل
 غزاکاه
 مصدر دلره جرمه یان ایتمه نبل اعلم
 چشمه رعدیه اضمق سبل واسلم
 شظلمک بن فرما رنجت ساه
 یافنه فاندن تحسنه قنبل اسلم
 اختیار ایتمه کور و امن کوه قدہ زن
 دام تنبیره عجیب دو شمه نبل اسلم
 نه زمانه و صلت دلدار یمن ایتمه
 سوق ایبر وادی و عجل نه دلبل اسلم
 کور اولور کوزی عیدین الملک ام آکاه
 اول تحکوم که خضا ففصله میل اسلم
 ۳۲

زنده دکلک برونه بر تبره
 سفین سکا که کوزی ایشانی
 اینی

Sat: Faki Bilgevaris Cemi ISTANBUL
 Ekim 1976
 Sat. Bakanlar Kurulu Kararı
 10 Eylül 1976. Sayı : 711510
 Fikir Bilge Varislik Evinde

FB482

 706/1976

غزل منیب

یار لعلی

صبح در وقت نیلونه	روشن اولمز شام خنجم
ماه طلعت نیلونه	طالع طالع تکدر
عاشقی کج بلز لکه	یار بلور کن مقصدی
سیاه در کیم دلالت نیلونه	اوردینجی بخت
از بر ایتمش وصفش	روز شده دله مکن
لیک و خشت نیلونه	کول زلده آشاد
اول نابدی عقاشوش	وصفه کلر آهمی وار
اوا فزه مروت نیلونه	زار لیدر دل یوق
مبتلا عاشق بری	بیدله شوخ بر جفا بی
کیم سیاحت نیلونه	دشت افکیم و جنبوندر
باوه وار ایضی خارن	اصغر شفاک محمدی بر
زنده طاقه نیلونه	اطمین لا اوبالی
دور شور کن منیب	برینل سبیله اوغنی دامه
غیر حاجت نیلونه	دل کلستا خججه انده

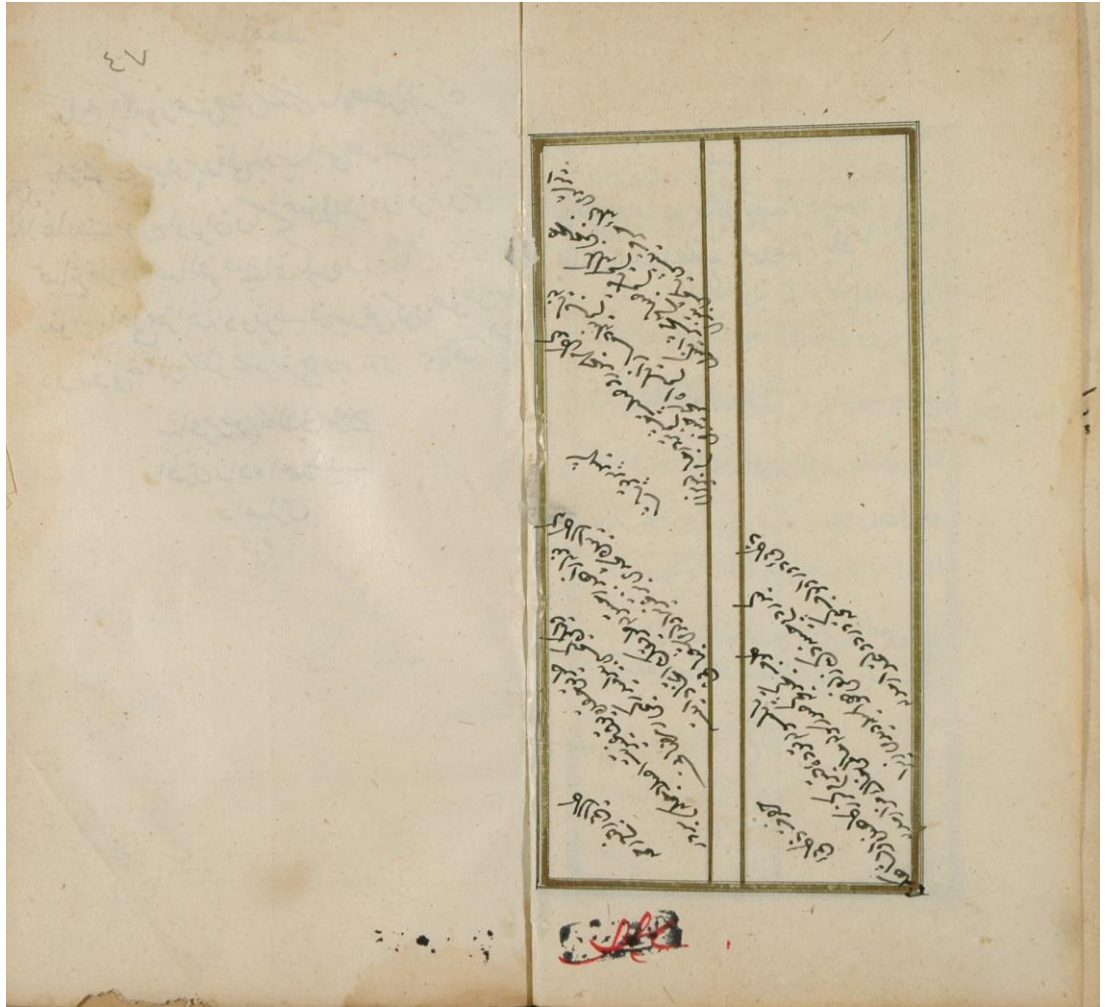
اول بیت عالمی کج
 کز آن آرزوی خطه
 زلف دل جسته اولمش تا از کج نیلونه

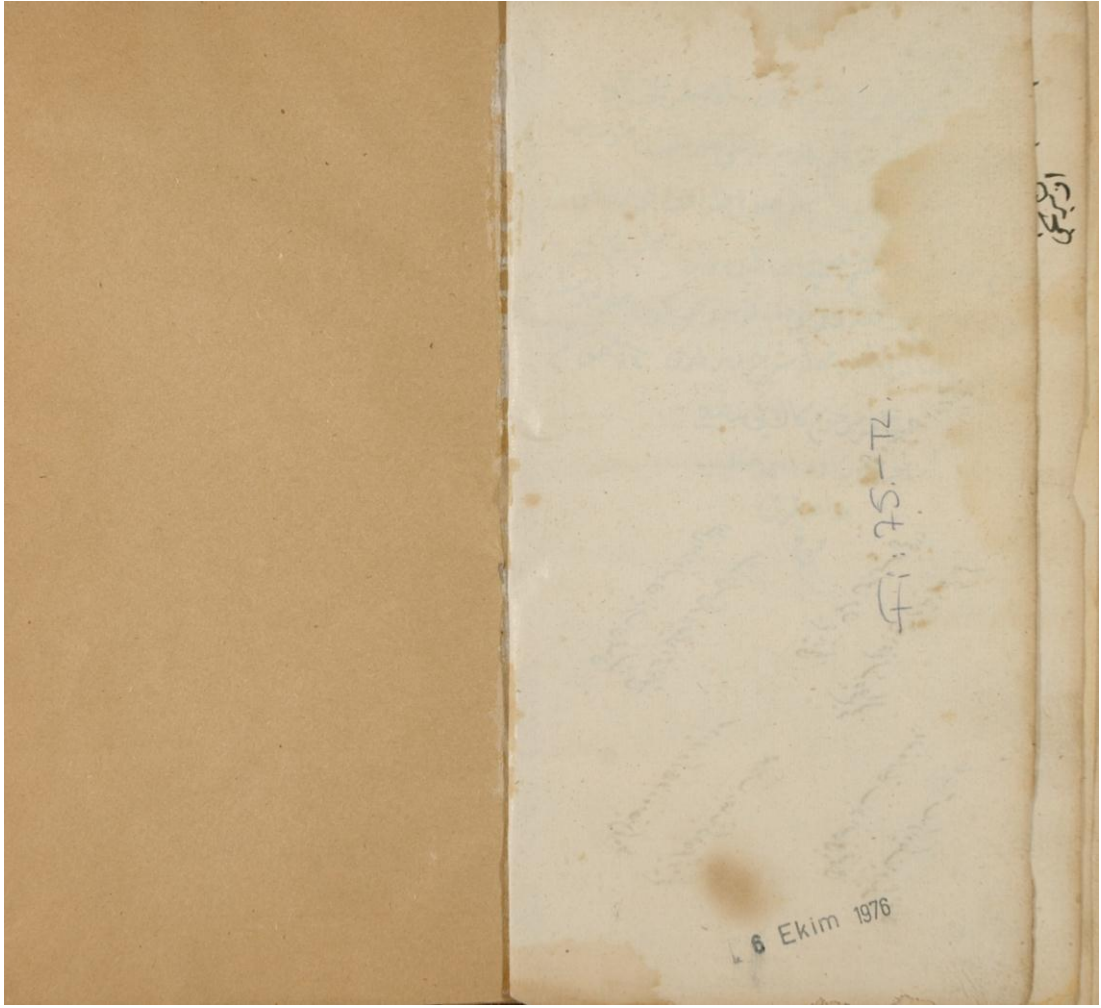
وصفه کلر کج یوق اول نابدی عقاشوش
 وصفه کلر آهمی وار کج جستی خنقاوش

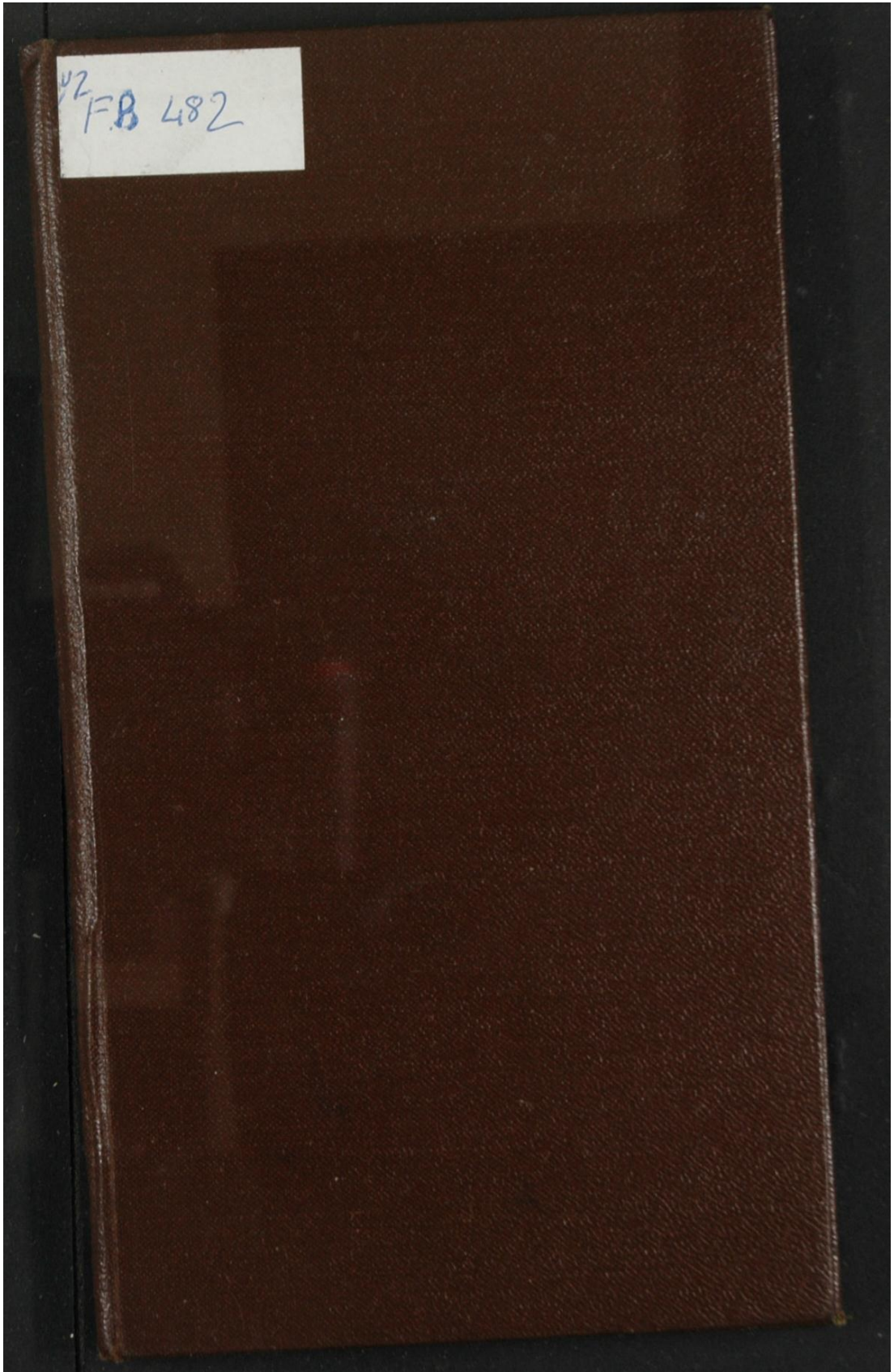
دیگر غزل منیب

۲۰

بینه بوز ویردی اوومه	خرفی زغدار کوزینه
دیمدم دیده لرم کرب و	خندان کوزینه
سن سینه او مهر در نشان	کیر سب باغ ایرمه
بغیر دل کول صد بیک	اولور خار کوزینه
حار اولور دی سحرده	کوزم اما مولونه
خاکه کویک متی تبادر	دل عاشق کوزینه
چاک ایدرم بقدرن	دستمه کیر سیدر فلک
دود اهی اشم البت ایدر	کار کوزینه
لیلی زلفنه جسته اولور	لیدن جو کویک
خاطر راحت می کیر	عاشق شیر کوزینه
ایله حسننی قصور	کل اولور بر بهزاد
صن صید اولور کله الامان	وارحه اوشا هیر کوزینه
جشم مستی سیر می	ساکر اولدده اوستاد
ویردی اولور کرم نیلونه	بارک الله کوزنه

İNDEKS

A

- Abdullah.....63
 Abdullah İkinci Bin Hasan..... 62
 Abdulkadir Sultan.....60
 Abdüsselam.....62
 Abidin..... 63
 Agâh..... 7, 12, 75
 Ahmed.....39, 61, 63, 64
 Ali.....29, 32, 47, 62, 63, 73
 Ali Nuri..... 4, 9, 14
 Ali Rıza..... 50
 Aliyye'l Murtaza.....22, 24, 49, 50

C

- Cebrail.....26
 Caferi.....50, 64
 Cafer.....64

D

- Divân-ı Refi Kâlâyî (Refi-i Kâlâyî)....3, 4
 Divân Şiirinde Na't (Emine Yenitrzi)...8

E

- Eski Türk Edebiyatında Nazım Şekilleri ve Aruz (Haluk İpekten)...9, 10, 11
 Emin.....27

F

- Ferhad.....28

H

- Hacı Halil Efendi.....9, 17
 Hâdi.....64
 Harun Reşid.....2, 50
 Hasan.....63, 64

Haydar.....	31, 34, 60
Hüseyin.....	22, 23, 24, 25, 28, 29, 49, 60, 62
Hz. Ali....	2, 50
Hz. Cafer.....	2, 50
Hz. Hamza.....	51
Hz. Hasan.....	2, 11, 29
Hz. Hatice.....	2
Hz. Hüseyin.....	5, 11, 29
Hz. İbrahim.....	2, 26
Hz. Kasım.....	65
Hz. Kevser.....	23
Hz. Mehdi.....	50
Hz. Muhammed.....	5
Hz. Zehra.....	2, 49, 50
Hz. Zekai.....	71

İ

İbrahim.....	64
İbn-i Cafer.....	63
İsmail Rıza.....	3

K

Kâlâyî-zâde Ahmed Münîb.....	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 17, 74, 75
Kâlâyî Mehmed Efendi.....	3
Kasım Said.....	63
Kazım.....	50, 63

L

Lütfi.....	9, 75
Leyla.....	28

M

Mecnun.....	28
Münîb.....	17, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 48, 51, 52, 53, 65, 67, 68, 69,
Molla Hüseyin.....	5, 11, 29
Muhammed Raif.....	9, 17
Muhammed.....	19, 31, 32, 49, 50, 60, 62, 63, 65

Murtaza.....47, 61
 Murtaza Al ü Ahmed.....18, 19, 20
 Mustafa.....23, 31, 47, 49, 50 60

O

Osman.....64

Ö

Örneklerle Türk Şiir Bilgisi (Cem Dilçin).....8

P

Pertev Paşa.....7, 9, 70, 75

R

Ramazan.....70
 Recep.....70
 Refi'.....70
 Refi-i Kâlâyî.....2, 3, 4, 6, 7, 9, 74, 75
 Refi-i Kâlâyî ve Geçme Çubuk Manzumesi (Hakkı Aksoyak)....6
 Rezzak.....62
 Rıdvan.....62

S

Salih İbn-i Kazım.....64
 Sicill-i Ahval Defteri (Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü).....4
 Sicill-i Osmani (Mehmed Süreyya).....3, 4
 Sultan Kazım.....50

Ş

Şah Hüseyin.....1
 Şaban.....70

T

Tayyib İbn-i Kazım.....64

Y

Yahya.....64

Yusuf....35, 36, 67

Z

Zekai.....7, 9, 75

Zeynel Abidin.....2, 49

